

natékající do nádoby. Když je nádoba podle zvuku plná, zvuk ustane a zadními dveřmi vstoupí Humlová. Přes šaty má zástěru, nese na tácu večeři pro dvě osoby: talířky s párkem, hořčici, dvě skleničky, láhev vína, ošatku s chlebem, příbory. Všechno rozkládá na stůl, přitom volá směrem k ložnici)

HUMLOVÁ Večeře!

(Když je prostřeno, naleje Humlová do skleniček víno, pak se usadí a začne večeřet. Zároveň se pomalu otevírají dveře od ložnice a přichází jimi Huml. Přes kalhoty a košili má župan, je mírně rozčuchán, zřejmě odpočíval. Pomalu schází dolů, usedá naproti Humlové, dává si na klín ubrousek a začíná také jíst. Delší mlčení přeruší posléze Humlová)

Tak co?

(Opona)

Konec druhého dějství

Konec hry

Spiklenci

HRA
O PATNÁCTI OBRAZECH

1971

OSOBY

HELGA, bohatá vdova
 PŘEKOVNÍK MOHÉR, náčelník policie
 MINOR OFIR, náčelník generálního štábu armády
 DYKL, státní prokurátor
 ADAM, vrchní cenzor
 EDITH, sestra Helgy, manželka Dykla
 EVEL, syn Helgy, student
 MIRIAM, neteř Helgy
 MINISTERSKÝ PŘEDSEDA
 KIBO, soudce
 HERED STEIN, osobní tajemník Ministerského
 předsedy, nyní ve vyšetřovací vazbě
 EDITH, Dyklova sekretářka
 BENI, Mohérův osobní strážce
 BARO, Mohérův osobní strážce
 MATOUS, Mohérův tajemník
 VENDA, vyšetřovatel
 MIJENA, Helžina služebná
 KOVOUR MOUREK

Na scéně je hala Helžiny vily. Je to větší členitá místnost, zařazená se značnou dávkou zbohatlického nevkusy. V zadu jsou velké skleněné dveře do zahrady s bazénem; vpravo jsou dveře na chodbu a schody na galerii, vedoucí k ložnici; vlevo je krb a dveře do dalších částí domu. U krbu je malý stůl, obklopený křesly, poblíž stolu je pojezdový stolek s nápoji. Na stole jsou připraveny čisté skleničky a miska s položenými chlebičky. Když se otevře opona, je na scéně pouze major Ofir, náčelník generálního štábu, ulitý a poměrně toporný elegán s knírem, v uniformě s množstvím řádů, v rajtkách, vyblýskaných holínkách a se slavnostní sádkou se štrápcem, kterou nikdy neodkládá, přestože mu co chvíli v něčem překáží. Ofir stojí u krbu a pečlivě se česá před zrcátkem, které má opřené o římsu krbu. Po malé pauze se z galerie ozve hlas Miriam, Helžiny neteře.

MIRIAM (za scénou) Tetičko -

Ofir zastrčí rychle hřeben i zrcátko do kapsy, upraví si uniformu a vykročí ke schodišti, dívaje se nahoru za hlavou. Miriam se mezitím už objevila na galerii; je to hezouná asi čtrnáctiletá dívka)

Ofir - Můžu na chvíli k Judith?

Helžina se nikdo neozývá, sbíhá Miriam dolů. Jakmile spatří Ofira, zarazí se)

Ofir - dobrý den -

Helžina - Dobrý večer, slečno. Jsem major Ofir, náčelník generálního štábu a přítel vaší tetičky. Jsem rád, že vás poznávám -

Miriam podá Ofirovi ruku, kterou chce Ofir políbit, ona však vytrhne: zřejmě na to není zvyklá. Oba jsou na okamžik v rozpacích; Ofir pak srazí podpatky a ukloní hlavu. Miriam vyprskne smíchem, který však vzápětí zdvořile

potlačí. Levými dveřmi vstoupí Helga – elegantní dáma v nejlepších letech, vždy ověšená spoustou šperků – a pávravě pohlédne na Ofira a Miriam)

HELGA Chtělaš něco, Miriam?

MIRIAM Tetičko, mohla bych na chvilku k Judith?

HELGA Máš hotové úkoly?

MIRIAM Udělám je večer –

HELGA Tak jdi, ale ať jsi brzo doma!

MIRIAM Děkuji, tetičko! (Ukloní se Ofirovi) Na shledanou –

OFIR Na shledanou, Miriam –

(Miriam odběhne pravými dveřmi, Ofir za ní zálibně hledí)

HELGA (káravě) Puňto –

(Ofir odtrhne pohled ode dveří a obrátí se k Helze)

Nebuď takový –

OFIR Co se děje?

(Ofir a Helga přejdou ke stolu; Ofir naleje oběma koňak z láhve, stojící na příručním stolku)

Plukovník přijde?

HELGA Slíbil, že přijde –

(Vtom se ozve zvonek. Oba ihned odloží své sklenky a obrátí se k pravým dveřím. Levými dveřmi vstoupí Helžina služebná Milena – tzv. typ „zdravého venkovského děvčete“ v tradičním kostýmu komorných –, projde rychle místností a odejde pravými dveřmi, kterými krátce nato uvede Dykla a Edith. Státní prokurátor Dykl je starší člověk solidního zevnějšku; Edith, Helžina sestra a Dyklova žena, je nemožně vystrojená obtloustlá panička. Milena odejde levými dveřmi; Helga a Ofir jdou přichozlím vstříc, všichni se vítají a podávají si ruce)

DYKL Dobrý večer –

HELGA Nazdar, Dykle. To je dost, Edith, že se někdy ukážeš –

EDITH Skoro nikam teď, holka, nechodím, Dykl má strašně moc práce –

HELGA A copak?

EDITH Ale s tím ztraceným Steinem. Nechápu, proč taky musí, bambula, všechno oddřít sám – jako by na prokuratuře nikoho jiného neměli! Člověk se už pomalu nedostane ani do biografu – (Ofirovi) Dobrý večer, majore, čekala jsem, že se bránas objevíte –

OFIR (líbá Edith ruku) Rukulíbám, milostivá paní – (Ofi Dyklovi) Dobrý večer, prokurátore.

HELGA Pošadte se, prosím vás –

DYKL Edith a Helga usednou do křesel kolem stolu; Ofir naleje Dyklovi a Edith koňak a pak také usedne. Pauza; Dykl si vyndá lulku, tabák a příslušné náčiní a začne si lulku nácínovat. Edith sahá zkoumavě na látku Helžiných šatů)

EDITH To je odtud?

HELGA Z Paříže –

EDITH Co se hned pozná!

Pauza. Dykl si zapaluje lulku)

OFIR Plukovník přijde?

HELGA Slíbil, že přijde –

(Vtom se ozve zvonek; všichni vstanou a obrátí se k pravým dveřím; levými dveřmi vstoupí Milena, projde místností a odejde pravými dveřmi, kterými krátce nato uvede státního cenzora Arama, neotesaného muže v laciném novém saku. Milena odejde levými dveřmi; Aram jde ke stolu a všem podává ruku)

OFIR Dobřej večír přēju vespolek –

DYKL Budte zdrav, cenzore!

ARAM Jo - a srdečný pozdravy od mý starý -

HELGA Děkujeme, Arame. Proč ji vlastně někdy nevezmeš s sebou?

ARAM Jako starou, jo?

HELGA Ano -

ARAM No jó -

(Všichni usednou; Ofír naleje Aramovi koňak. Pauza; Edith opět sahá na látku Helžiných šatů, pak se obrátí k Dyklovi)

EDITH Až tenhle proces skončíš, cukrouši, vezmeš si aspoň měsíc volno a pojedem do Paříže - nemám už vůbec co na sebe!

ARAM To samý říká moje stará - a skříň je přitom plná hadrů!

(Na schodech se mezitím objevil Helžin syn Evil, student, sympatický mladík s dlouhými vlasy, v brýlích a se spoustou knoflíků s groteskními hesly na prsou. Tiše schází dolů, zřejmě by nejradyji proklouzl nepozorován pryč, to se mu ovšem nepodaří)

EDITH Evil! Jak se máš, chlapče?

EVIL Děkuju, tetičko, ujde to - *(K ostatním)* Dobrý večer - *(Míří k pravým dveřím)*

HELGA Kam jdeš?

EVIL Proč?

HELGA Že jdeš zase na demonstraci?

EVIL No a?

HELGA *(k Edith)* Dělá mi, holka, starosti!

EVIL Mamí -

EDITH A copak?

HELGA Je ti teď samá politika, místo aby se učil nebo sportoval -

Evil - S politikou si, Evile, nezačínej, je to svinstvo!

EVIL Záleží na tom, tetičko, kdo ji dělá -

HELGA Nebud drzý, Evile!

EDITH Demonstrujete kvůli Steinovi, ne?

EVIL Ano -

DYKL Poslyš, Evile, ty si vážně myslíš, že vláda ustoupí nátlaku několika desítek poblázněných studentů?

EDITH Doufám -

HELGA Tak dost!

EDITH Nech ho, Helgo, vždyť jsme v jeho letech nebyli jsme! Mladí je vždycky radikální!

(krátká pauza)

EDITH Musím už jít -

HELGA Máš dost peněz?

EDITH No jó - *(Rychle odejde pravými dveřmi)*

HELGA Co s ním mám dělat?

EDITH Já bysem mu dal pár přes zadek!

HELGA Nemůžeš ho poslat někam do ciziny?

EDITH To nejde -

HELGA Proč?

EDITH Copak bych tu bez něho vydržela?

(Pauza)

EDITH Plukovník přijde?

EDITH Slíbil, že přijde -

(Když se ozve zvonek; všichni vstanou a obrátí se k pravým dveřím; levými dveřmi vstoupí Milena, projde místností a odejde pravými dveřmi. Ty se krátce nato rozlétnou a stane v nich Pepi, jeden ze dvou Mohérových osobních strážců; je to - podobně jako jeho kolega Bobo - podezřelé individuum v battledressové bundě bez distink-

ci, v polovojenském baretu a s pistolí na zadku, nepřetržitě žvýkající žvýkačku)

VŠICHNI Ať žije revoluce!

PEPI Ať žije!

(Pepi se zkoumavě rozhlédne po místnosti, když nespátí nic podezřelého, vstoupí dovnitř a dá hlavou pokyn za sebe, že je možno jít dál. Za ním vstoupí náčelník policie plukovník Mohér, asi pětadvacetiletý „tuhý chlapík“, oblečený stejně jako Pepi a Bobo, jen s tím rozdílem, že má dvě pistole – na každém boku jednu; za ním jde pozpátku, tedy zády k místnosti – Bobo. Nakonec jde Milena, která ihned odkvápí levými dveřmi. Mohér se zastaví uprostřed místnosti, rozhlédne se, načež ukáže letmým gestem Pepimu a Bobovi, kde budou jejich stano-
viště; oni se na ně ihned odeberou: Pepi zaujme místo u dveří na zahradu; Bobo se usadí na zem vpravo pod schody. Mohér jde ke stolu, přitom kyne přítomné společnosti)

MOHÉR Servus, přátelé. Jdu trochu pozdě, ale musel jsem dohlédnout na své chlapce, máme totiž zase demonstraci. Posadte se –

(Všichni usednou; Ofir nalezne Mohérovi koňak)

HELGA Nebudete střílet, víd?

MOHÉR No dovol – slyšela jsi, že by mí chlapci někdy stříleli do studentů? Máš tam kluka, co?

HELGA Bohužel –

(Mohér se napije, utře si rukávem ústa a pak z ničeho nic bouchne žoviálně Arama do zad; všichni se leknou)

MOHÉR Tak co, cenzorskej? To čumíš, jakej tady mají chlast. Co dělá stará?

A RAM Žehlí, šéfe –

MOHÉR Žehlí, říkáš? Jen jestli –

Mohér se prudce zachechtá, ostatní se zdvořile usmějí.
(Pauza)

EDITH (k Edith) Nepodiváš se, cukrouši, na tu televizi? Už bude půl –

BOBIVKA Propánakrále! Helgo, můžu?

HELGA Samozřejmě, Milena ti to pustí –

(Edith si vezme svou sklenku a rychle odejde levými dveřmi. Krátká pauza)

MOHÉR (k Ofirovi) Tak co máte na srdci, majore?

HELGA Ofir chtěl s námi mluvit proto, že je vážně zneklidněn politickou situací v naší zemi – (K Ofirovi) Vidí, Puňto?

(Ofir přikývne)

MOHÉR Ale? A copak vás tak zneklidňuje?

HELGA Moc věcí, plukovníku. Vezměte si třeba jen pohle: už přes týden se všude demonstruje za propuštění toho Steina, veřejnost nemluví o ničem jiném, noviny jsou toho plné – a co dělá vláda? Vyjednává s policií i s demonstranty, hledá pořád nějaké kompromisy, před všemi jen ustupuje – řešení nikde!

MOHÉR Ale to je politika, majore! Co by měla vláda podle vás – jiného dělat?

HELGA Buď mají pravdu studenti, děje se tu bezpráví, a pak měl být ten člověk už dávno na svobodě, anebo je v právu policie – a pak se to má jednoduše říct a žádné pochybnosti už nepřipustit. K čemu je ale tohle věčné kličkování? Jen to zvyšuje napětí v zemi, podlamuje autoritu vlády a demoralizuje obyvatelstvo!

MOHÉR Ofir chce říct, že když bude vláda pokračovat v téhle politice věčných ústupků a improvizací –

cí, povede to k chaosu a anarchii - *(K Ofirovi)* Je to tak, puňto?

OFIR Přesně -

MOHÉR Přeháníte, přátelé -

(Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě -

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku. Pauza)

DYKL Majore -

OFIR Ano?

Dykl Vy si opravdu myslíte, že naší zemi hrozí anarchie?

OFIR Nejen to, prokurátore! Čím větší tady bude chaos, tím větší bude i nebezpečí, že toho využijí různé totalitní síly, kterým je naše svoboda trnem v oku -

MOHÉR Kde by se tady, prosím vás, vzaly nějaké totalitní síly?

OFIR V každé společnosti, milý plukovníku, existují určité potlačené agresivní síly, které čekají na vhodnou příležitost, aby se projevily. A co může být pro takové síly vítanější příležitostí než chaos, rozvrat a anarchie? Vždyť právě tehdy nalézá největší odezvu jejich volání po pořádku, jímž své útoky proti svobodě obvykle zdůvodňují! A tehdy také mají největší šanci, že se jim rozložená státní moc nepostaví závčas do cesty!

HELGA Ofir chce říct, že současná politika naší vlády může vést docela klidně k tomu, že se tu objeví zastánci diktatury - *(K Ofirovi)* Je to tak, puňto?

OFIR Přesně -

MOHÉR Přeháníte, přátelé -

(Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě -

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku. Pauza)

DYKL Majore -

OFIR Ano?

Dykl Vy si opravdu myslíte, že u nás dnes existují nějakí stoupenci diktatury?

OFIR Jsem o tom přesvědčen, prokurátore!

MOHÉR Majore! Jestli je tenhle národ v něčem opravdu jednotný, je to přece jeho nenávisť k bývalému diktátorovi, který tak lokajsky sloužil koloniálním pánům! Anebo nebyla snad národní revoluce, která Olaha smetla, výrazem spontánní vůle celého národa?

ARAM Těch pár gaunerů, co s ním táhlo, jsme přece už dávno pověsili na náměstí Svornosti!

OFIR Jestli dnes u nás nejsou žádní otevření zastánci Olahovy osoby, neznamena to ještě, milý plukovníku, že tu nežijí lidé, kteří mají - abych tak řekl - olahovské spády! A pokud si svůj olahismus nepřiznávají a zahrnují nás vzletnými frázemi o svobodě a demokracii, nejsou proto méně nebezpeční, ale spíš naopak!

HELGA Ofir chce říct, že není zlato všechno, co se třeptá - *(K Ofirovi)* Je to tak, puňto?

OFIR Přesně -

MOHÉR Přeháníte, přátelé -

(Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě -

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku. Pauza)

DYKL Upřímně řečeno, majore, v jednotlivostech snad máte pravdu, ale celkově váš pesimismus opravdu není na místě! Já samozřejmě netvrdím, že jde u nás všechno jako po másle - nezapomeňte ale, že jsme mladá země, která se teprve učí sama sobě vládnout! Anebo neexistuje snad kolem nás spousta zemí, jež svrhly koloniální nadvládu daleko dříve než my, a přesto jsou dnes na tom daleko hůř? *(K Mohérovi)* No řekněte, plukovníku -

MOHÉR Samozřejmě! Velice vládě křivdíte, když její snahu postupovat slušně a objektivně vykládáte jako výraz její neschopnosti, ne-li dokonce zlého úmyslu! Ostatně zítra ráno - jestli to nevíte - zaujme vláda definitivní stanovisko i k té Steinově aféře -

HELGA Myslíš?

MOHÉR Určitě! A pokud jde konečně o ty vaše zakuklené olahovce, nezlobte se, ale to je podle mne čirá spekulace! *(K Dyklovi)* No řekněte, prokurátore -

DYKL Jistě! Nehledě k tomu, že i kdyby takoví lidé mezi námi opravdu existovali, nemohli by být dnes nijak nebezpeční, protože Olah už dávno nežije a olahismus bez Olaha je jako tělo bez duše. *(K Mohérovi)* No řekněte, plukovníku -

OFIR Víte to určitě?

DYKL Co?

OFIR Že Olah nežije?

DYKL No dovolte - to je přece jasné -

OFIR Viděl jste jeho mrtvolu?

DYKL *(rozpačitě)* To ne, ale -

HELGA Tak vidíš!

DYKL A tys ho snad viděla živého?

HELGA Já sice přímo ne -

(Dykl, Aram a Mohér pohlédnou překvapeně na Helgu)

MOHÉR Co tím chceš říct?

DYKL Ty o něm něco víš?

HELGA Zůstane to mezi námi?

DYKL Samozřejmě!

HELGA Tak abyste věděli, má sestřenice byla nedávno v Monte Carlu a viděla ho tam v kasinu -

ARAM Já se na to vyseru!

OFIR A teď si představte, přátelé, co se stane, až se to dozvědí ti, kterým je v skrytu duše diktatura milejší než demokracie!

(Delší rozpačitá pauza)

DYKL Majore -

OFIR Ano?

DYKL Rozumím-li vám dobře -

OFIR Ano?

DYKL Domníváte se -

OFIR Ano?

DYKL Že bychom v té věci měli něco dělat -

OFIR Přesně tak!

DYKL Máte snad nějaký konkrétní plán?

OFIR Podle mého názoru máme jedinou možnost: zorganizovat širokou frontu demokratických a vlasteneckých sil, jejímž úkolem by bylo vyvíjet veřejný tlak na vládu, aby skoncovala se všemi nepořádky v zemi a daleko důsledněji čelila všem podvatným a nepřátelským rejdům -

DYKL Myslíte, že by to mělo nějaký smysl?

OFIR Určitě, prokurátore! Vláda prostě musí pochopit, že když tady neudělá pořádek ona, udělají ho olahovci – a to bude jak pohřeb této vlády, tak pohřeb naší demokracie. *(K Helze)* Je to tak, puňto?

HELGA Přesně!

DYKL *(k Mohérovi)* Co vy na to, plukovníku?

(Napjatá pauza, všichni hledí na Mohéra, který si hraje zamyšleně se svou sklenkou. Pak vstoupí pravými dveřmi Miriam)

MIRIAM Dobrý večer –

HELGA To je dost, že jsi doma! Víš, že máš dělat ještě úkoly!

MIRIAM Já vím, tetičko –

(Miriam odběhne po schodech nahoru. Pauza, všichni hledí opět na Mohéra. Pak Mohér náhle energicky odloží sklenku a vstane)

MOHÉR Víte co, přátelé? Nechte to na vládě! Nač jí ještě víc ztěžovat situaci? Pokud vím, sedí v ní čestní lidé a poctiví vlastenci, kteří vědí, co mají dělat, aby uhájili hodnoty, jimž zasvětili svůj život. Zvenčí se to vždycky moc snadno kritizuje – ale chtěl bych vás vidět v jejich kůži! Máte-li pro vládu nějaké konstruktivní návrhy, předkládejte jí je služební cestou a já vám zaručuji, že je odpovědně posoudí. Ale nějaké nátlakové akce – jaký by to mělo smysl? Jako bychom jich tady neměli až dost! Vážně, přátelé: zbrkllost nebývá v těchto věcech na místě! Ostatně nic není tak horké, jak se to upeče: kdoví, koho ta osoba v kasinu viděla!

ARAM Máte recht, šéfe! Kdoví, koho tam viděla!
DYKL *(vstane)* Možná to je všechno, milý majore, opravdu předčasný poplach!

(Krátká pauza; Ofir a Helga zaraženě také vstanou)

OFIR Jak myslíte, pánové –

MOHÉR A teď mě laskavě omluvte, musím se ještě podívat, jak mi probíhá ta demonstrace –

ARAM Svezu se s váma, šéfe –

DYKL Já také – *(Vold)* Cukrouši!

(Dykl vyklepává vestoje svou lulku do popelníku; levými dveřmi vstoupí Edith)

EDITH *(k Dyklovi)* Páni, tys jim to tady ale zahulil!
Snad už nejdeme?

DYKL Musím ještě dělat na té žalobě – *(K Helze a Ofi- rovi)* Na shledanou, přátelé –

OFIR Ať žije revoluce!

PEPI Ať žije!

(Mohér, Aram, Dykl a Edith jdou k pravým dveřím, které Bobo mezitím otevřel a k nimž už také přišel Pepi. První odejde Pepi; krátce po něm – zřejmě na jeho pokyn zvenčí – jde Mohér; za nim jdou Aram, Dykl, Edith a jako poslední – pozpátku, tedy čelem k místnosti – odejde Bobo. Helga a Ofir za nimi chvilku zaraženě hledí, Helga pak unaveně klesne do svého křesla a Ofir otevře dveře do zahrady a zamyšleně se zahledí ven. Pauza; pak se Ofir obrátí k Helze)

OFIR Chápeš to?

HELGA Ne –

OFIR Co budeme dělat?

HELGA Co můžeme dělat?

(Krátká pauza; pak pravými dveřmi vstoupí Evil)

EVIL Dobrý večer –

HELGA Dneska jsi se, Evile, choval nemožně! Kdybys věděl, jak jsem z tebe nešťastná!

EVIL Je to tvá vina -

HELGA Jak to?

EVIL Nesnáším, když se mnou před cizími lidmi jednáš jako s pětiletým -

HELGA Jako obvykle: vším jsem vinna já! Ještěže se toho nedožil tvůj otec!

EVIL Být tebou, mami, tak bych do toho tatínka nezatahoval - zrovna teď!

HELGA Evile, jak to myslíš?

EVIL Ty dobře víš -

(Helga se hystericky rozpláče; Evil je trochu v rozpacích; Ofir mu naznačí, aby šel k matce; Evil váhá, pak ale k Helze zvolna přistoupí a pohladí ji rozpačitě po vlasech. Helga ho chytne za ruku a křečovitě ji svírá)

HELGA *(hystericky)* Evile - Evile - Evile můj - nesmíš mě opustit!

EVIL No jó -

(Evil pomalu vyvine ruku z matčina sevření a tiše odejde po schodech nahoru. Pauza; Helga stále ještě vzlyká, smrkajíc do kapesníku)

OFIR Taký půjdu -

(Helga se náhle vzchopí, pláč je ten tam, přistoupí s úsměvem k Ofirovi a vezme ho za ruku)

HELGA Kam bys chodil, puňto?

OFIR Domů, puňto!

HELGA Myslela jsem -

OFIR Co?

HELGA Ale nic -

OFIR Jsem dneska nějak unavený -

(Helga pustí roztrpčeně Ofirovu ruku)

HELGA Jako vždycky! Nebudu tě k ničemu nutit -

OFIR Tak já teda zůstanu, no -

HELGA Jen si jdi, jsi unavený, musíš se vyspat -

(Ofir přistoupí k Helze a snaží se ji obejmout a políbit; ona se brání)

OFIR Nenapadlo mě, že si to vyložíš takhle -

HELGA Nemluvme už o tom -

OFIR No tak, puňto -

(Ofir Helgu konečně přemůže; dlouze se líbají. Helga se po chvílce Ofirovi něžně vyvine, usmívá se na něho, vezme ho za ruku a odvádí po schodišti nahoru. Oba zajdou. Pauza. Pak se tiše pootevrou levé dveře a opatrně jimi vyhlédne Milena. Rozhlíží se, pak tiše vejde do místnosti, dívá se nahoru na galerii. Vtom se odtud ozvou kroky; ona rychle uskočí a zajde zpět do levých dveří. Po schodech schází dolů Ofir, oděn pouze do koupacího pláště, na hlavě dámskou chundelatou koupací čepici. Projde místností a odejde do zahrady. Za chvílku odtud slyšíme typické cáknutí: Ofir skočil do bazénu. Krátce nato se na galerii objeví Evil v pyžamu, rozhlédne se, pak sestupuje po špičkách dolů. Když je asi vpůli schodiště, objeví se na galerii Miriam v noční košilce)

MIRIAM Evile -

EVIL *(polohlasem)* Proč nespíš?

MIRIAM Nevzal bys mě někdy taky na demonstraci?

EVIL To není pro děti. Jdi spát -

MIRIAM Ty jsi -

(Miriam zmizí; Evil chvílku čeká, pak tiše sejde, rozhlédne se, lehce sykne. Levými dveřmi ihned vstoupí Milena. Rychle k sobě přistoupí a začnou se líbat, Evil strhuje Milenu do křesla)

MILENA *(tiše)* Tady ne - major se koupe -

EVIL Kašlu na majora!

MILENA *(tiše)* Pojď!

(Milena rychle odvede Evila levými dveřmi. Na galerii se ozve vzlykání – je to Miriam, která se tu mezitím znovu objevila a byla svědkem předchozí scény. Štká, odbíhá, slyšíme bouchnutí dveří. Pak se opět ozve cákání vody a charakteristické hekání: Ofir vylezl z bazénu. Vstoupí dveřmi ze zahrady, crčí z něho voda, choulí se ve svém plášti a kvapí nahoru. Opona padá)

Konec prvního obrazu

(340)

DRUHÝ OBRAZ

Na scéně je Dyklova kancelář. Je to nenápadná, účelně zařízená pracovní vyššího úředníka. Vzádu jsou dveře; vpravo je konferenční stůl se třemi křesly; vlevo velký psací stůl, u něho židle. V pozadí je kancelářská skříň a stojací věšák, na kterém visí talár. Když se otevře opona, je na scéně pouze Aram. Sedí pohodlně rozvalen v jednom z křesel, nohy má na stole a prohlíží si jakýsi pornografický časopis. Po chvíli vstoupí Dykl ve svrchníku a s aktovkou. Aram zastřeší svůj časopis do kapsy, sundá nohy ze stolu a zvolna vstane.

DYKL Dobré jitro, cenzore. Čekáte dlouho?

ARAM Chvilku –

(Dykl si sundává svrchník, věší ho na věšák a obléká si talár)

DYKL Jak jste se vyspal?

ARAM Blbě.

DYKL A copak?

ARAM Ale stará mě nasrala. Představte si, že si koupila za mými zády kožich a nic mi neřekla!

DYKL Opravdu?

ARAM Víte, nejde o ten kožich. Nakonec – když potřebuje kožich, ať má kožich. Ale vůbec mi o tom neříct – copak se to dělá?

DYKL Třeba vás chtěla překvapit –

ARAM Kašlu jí na takový překvapení!

(Dykl si už oblékl a upravil talár, vezme svou aktovku, přejde k psacímu stolu, aktovku na něj postaví a otevře. Aram se opět uvelebí v křesle)

DYKL Tak jsem v noci ještě přemýšlel o té včerejší schůzce a musím říct, že mi to všechno dělá tro-

(341)

chu starosti – jestli ten člověk skutečně žije – a jestli to u nás půjde takhle dál –

(Pauza; Dykl vyndává z aktovky úřední spisy, obrázkový časopis, termosku a pytlík se svačinou; spisy nechává na stole, ostatní věci ukládá do zásuvky)

Víte, ono to vždycky začíná celkem nevinně: pár nespokojenců se sejde někde u piva – klábosí se – pak se založí nějaký spolek – v nějakém zastrčeném sálku se uspořádá mítink – někdo tam řeční – křiklouni skandují – a než se nadějete, je z toho puč! No však to znáte z historie –

(Dykl už uložil své věci, prázdnou aktovku staví na zem a usedá. Vstoupí jeho sekretářka Ruth – asi pětadvacetiletá velmi půvabná dívka – s šálkem kávy na malém táčku; kávu postaví s úsměvem před Arama)

ARAM To bodne!

(Ruth zamíří zpět ke dveřím)

DYKL Ruth –

(Ruth se zastaví a obrátí se k Dyklovi)

RUTH Přál jste si, pane prokurátore?

DYKL Nevolejte mě, prosím vás, k telefonu –

RUTH Ani když bude volat vaše paní?

DYKL Řekněte jí třeba, že mám přelíčení –

RUTH Jak si přejete, pane prokurátore – *(Ruth odejde)*

ARAM Dala by si říct?

DYKL Těžko –

(Krátká pauza; pak si Dykl začne prohlédávat kapsy – to, co hledá, však nenajde, vytáhne z kapsy pouze pouťovou opičku na gumičce, kterou zase rychle zastrčí. Zvolna vstane, přejde k věšáku a začne prohlédávat kapsy svého svrchníku. Aram si míchá kávu)

Mluvil jste s plukovníkem?

ARAM Jo –

DYKL Co říkal?

ARAM Večer bude nová demonstrace –

DYKL Zase?

ARAM Prej vůbec největší ze všech, co zatím byly –

(Dykl konečně našel co hledal: lulku, tabák a příslušné náčiní. Vráť se s tím k psacímu stolu, usedne a začne si lulku zamýšleně nacípat)

A vy myslíte, že by někdo jako moh chtít, aby se Olah vrátil?

DYKL Proč ne?

ARAM To se mi fakt nezdá! Každý přece ví, co byl

Olah zač – a jestli všechno, tak to čachrování s naším zemním plynem mu lidi neodpustěj –

DYKL Při troše obratnosti se to dá všechno popřít a obrátit –

ARAM Dobře, ale já stejně nechápu, proč by někdo mohl chtít jeho návrat!

DYKL Pro spoustu lidí, milý cenzore, znamená Olah jistotu! Divil byste se, kolik lidí z našich kruhů touží po jistotě zvenčí – ať už je jakákoliv – jen proto, aby ji nemuseli hledat v sobě! Svoboda je pro ně ve skutečnosti velmi nepříjemným břemenem –

(Pauza; Aram usrkuje kávu; Dykl si zapaluje lulku)

Zasedá vláda?

ARAM Jo –

DYKL A jak to vypadá?

ARAM Myslíte jako s tím Steinem?

DYKL Jo –

ARAM Prej to bude zas odklad –

(Pauza)

DYKL Mám strach, cenzore –

ARAM Z Olaha?

DYKL Z našich lidí –

ARAM Proč z našich lidí?

DYKL Mám strach, že dostanou strach –

ARAM Z Olaha?

DYKL Hm –

ARAM Lidi se ho báli, když měl moc – proč by se ho ale báli dneska?

DYKL Nezapomeňte, že strach z Olaha byl v lidech pěstován desítky let, a jestli ho kolem sebe nepozorujeme, neznamena to, že někde v podvědomí národa neexistuje – a že se nedá v pravou chvíli probudit k životu! A co takový strach dokáže z lidí udělat, to přece dobře víte –

ARAM Národ si znova srát na hlavu nenechá –

DYKL Ale nechá, cenzore, nechá! Víte, nikdy nesmíte posuzovat situaci podle toho, kolik lidí oslavuje vítězství, ale jediné podle toho, kolik jich je ochotno za ně bojovat! Je pravda, že vítězství revoluce oslavoval každý – ale kolik jsme měli skutečných partyzánů? Pět a půl!

(Pauza)

Poslyšte, cenzore –

ARAM Hm –

DYKL Nezdá se vám, že plukovník v některých věcech až příliš spoléhá na vládu?

(Aram si nervózně sahá po kapsách, pak pohlédne na hodinky)

Možná by jistá dávka tvůrčího kriticismu pomohla vládě víc než –

(344)

(Aram spěšně vstane)

ARAM Promiňte, já tady klábosím, a na stole mě už čekají dnešní večerníky! (Aram jde rychle ke dveřím)

Zatím na shledanou –

DYKL Mějte se hezky, cenzore –

(Aram odejde. Dykl za ním chvíli zaraženě hledí, pak pokrčí rameny a začne se věnovat spisům ležícím na stole.)

Vstoupí Ruth a uklízí prázdný šálek od kávy)

Volal někdo?

RUTH Vaše paní. Máte ji zavolat –

DYKL No jó –

(Ruth zamíří s šálkem ke dveřím)

Ruth –

(Ruth se zastaví a obrátí se k Dyklovi)

RUTH Přál jste si, pane prokurátore?

DYKL Chtěl jsem vám jen říct, že jste výborná sekretářka. Přesná, pozorná, diskrétní. Jsem rád, že vás mám –

RUTH Děkuji vám –

DYKL Pokud vás to neurazí – přinesl jsem vám tady –

(Dykl vytáhne z kapsy poutovou opičku, uchopí ji za gumovou tkaničku a předvádí s úsměvem, jak opička poskakuje)

RUTH Hezké –

DYKL Taková hloupůstka – (Podává opičku Ruth) Tumaťe –

RUTH Vážně mi ji dáte?

DYKL Je vaše –

(Opona padá)

Konec druhého obrazu

(345)

Na scéně je Mohérova kancelář. Je to nehostinná místnost, jejíž hlavní náplň tvoří velký konferenční stůl ve tvaru písmene T, obklopený ze všech stran židlemi. Vzádu je pootevřený masivní trezor, umyvadlo s vodovodem a stojací věšák, na němž visí špinavý ručník a bič; vpravo jsou zamřížované dveře, vedoucí přímo do věznice, a vedle nich kovová bedna; vlevo jsou dveře, vedoucí do druhé kanceláře. Když se otevře opona, stojí v pozadí u umyvadla Mohér a myje si – obrácen zády k místnosti – ruce; v popředí stojí Stein, osobní tajemník Ministerského předsedy, nyní ve vyšetřovací vazbě, zubožený človíček v pruhovaném vězeňském obleku, v poutech a s velkou železnou koulí na noze; u stolu sedí – před sebou velký svazek klíčů – vyšetřovatel Venda, další podezřelé individuum v Mohérových službách; v pozadí stojí opřen o trezor Pepi; vpravo sedí na bedně Bobo. Po kratší pauze se ozve Mohér, aniž vzhledne od svého mytí.

MOHÉR Vy přece nejste hloupý člověk, Stein! To vážně nechápete, že když vyklopíte pravdu, ušetříte nám práci, sobě zdraví a navíc tím získáte polehčující okolnost?

STEIN Nemám, co bych vám řekl!

VENDA *(vykřikne)* Nelží!

MOHÉR Počkej, Vendo! Stein! Proč si chcete mermomocí hrát na hrdinu! Přiznal jste, že jste pobuřoval studenty proti vládě ve snaze zneužít jejich politické naivity a podnítit je k podvratným akcím. K tomu jste ale přece musel mít nějaký důvod! Proč nám ho tedy zapíráte?

STEIN Mé přiznání bylo vynuceno násilím!

VENDA *(vykřikne)* To si vypiješ!

MOHÉR Počkej, Vendo! *(Ke Steinovi)* To vám poradil váš právník, co?

STEIN Ne –

MOHÉR Myslíte, že bychom nebyli radši, kdyby to bylo šlo po dobrém? Co jsme ale měli s vámi dělat? O způsobu svého vyšetřování jste rozhodl vy sám! Ostatně znám tuhle Vendu dlouho a pochybuji, že by překročil rámec vyšetřovacích metod, běžných dnes všude na světě! A vůbec – všechno, co jste na sebe řekl, beztak přímo vyplývá z prokázané skutkové podstaty!

STEIN Podněcování k podvratným akcím mi nemůžete dokázat!

VENDA *(vykřikne)* Kuš!

MOHÉR Počkej, Vendo!

(Mohér si domyl ruce, oklepe z nich vodu, vezme do dvou prstů mističku s mýdlem, uloží ji do trezoru, trezor zabouchne, přistoupí k věšáku a začne si pečlivě utírat ruce do visícího ručníku; přitom se dívá na Steina)

MOHÉR A co ten rohlík?

STEIN Jaký rohlík?

MOHÉR Řekl jste přece na tom mítinku se studenty, že se vláda nechá opít rohlíkem! To snad není pobuřování?

STEIN To je konstatování pravdy –

MOHÉR Takové odporné клеветы! Co si vlastně o naší vládě myslíte? Že to je banda idiotů? Ale k věci: pro koho pracujete?

STEIN Pro nikoho! Jsem vlastenec plně oddaný páni ministerskému předsedovi!

VENDA *(vykřikne)* Nežvaň!

MOHÉR Pro Olaha?

STEIN Copak on žije?

MOHÉR Něco vám řeknu, Stein: když jsem se to včera dozvěděl, hned mě napadlo, že v tom je možná klíč k vašemu případu. A přiznám se, že jsem byl dokonce v jistém směru rád! Víte proč? Protože jsem měl najednou pocit, že jste to nedělal ani pro peníze, ani z nenávisti k naší vlasti, ale prostě z přesvědčení: věděl jste zřejmě, že žije – možná jste s ním byl dokonce ve spojení – a přesvědčil jste sám sebe, že by jeho návrat k moci mohl vyřešit naše dnešní potíže, a že mu tedy musíte připravit návrat tím, že uspíšíte rozklad naší demokracie. Byl by to samozřejmě nesmysl, přesto by vás to ale mohlo – kdybyste se ovšem ke všemu upřímně doznal – postavit v očích soudu do příznivějšího světla –

STEIN Pěkně děkuji za takové příznivé světlo!

VENDA *(vykřikne)* Nepřerušuj náčelníka!

MOHÉR Abyste tomu totiž rozuměl: nevím proč, ale my tuhle s Vendou jsme vám od začátku tak trochu fandili – a dnes ráno jsme si dokonce na konco téhle vaší polehčující okolnosti zašli – staří blázní – do nedalekého pajzlu na panáka! Je to tak, Vendo?

VENDA Přesně!

(Mohér si konečně přestal utírat ruce; přejde ke stolu a usede se na předsednickém místě)

MOHÉR Jak se ale ukazuje, byly to všechno jen naivní iluze: nejste vůbec žádné svedené nevinátko, ale fanatický stoupenec diktatury, který raději všechno zapře a obětuje sám sebe, než aby pomohl odhalit metody, jimiž současný olahismus

pracuje, a kompromitoval tak svého vůdce!

STEIN *(vzrušeně)* To jsou hrozné, podlé lži!

VENDA *(zařve)* Drž hubu, svině!

MOHÉR Ale nebojte se, my z vás už pravdu dostaneme! Tím spíš, že po dnešku je s našimi sympatiemi k vám konec! Ano, Stein, je konec soucitu, ohledům, přátelským diskusím a domlouvám! Chtěl jste boj, budete ho tedy mít! Jak si kdo ustele, tak si lehne! Vendo, špendlík!

(Pepi a Bobo radostně zatleskají; Venda vytáhne z klopý špendlík a podá ho Mohérovi; Mohér zvolna vstane, jde ke Steinovi a postaví se za něho; Pepi, Bobo a Venda je vzrušeně obklopí. Krátká napjatá pauza; pak Mohér zabodne špendlík Steinovi do zadku; Stein komicky poskočí)

STEIN Au!

(Pepi, Bobo a Venda se smějí; když ztichnou, Mohér opět píchne a Stein opět poskočí)

Au!

(Smích se opakuje; když ztichne, Mohér opět píchne a Stein opět poskočí)

Au!

(Smích se opakuje; když ztichne, Mohér chvíli čeká, napjatě ticho, pak nečekaně píchne Mohér do zadku Vendo)

VENDA Au!

(Venda komicky poskočí, chytne se za zadek a začne bolestně kulhat po místnosti; Pepi, Bobo a Mohér propuknou v hurónský smích)

To nebylo fér, šéfe – fakt ne –

(Pepi, Bobo a Mohér se chechtají, když vtom se prudce otevrou levé dveře a stane v nich Mohérův tajemník Matouš, upjatý civilně oblečený úředník v glotovém plášti.

Všichni okamžitě ztichnou a otočí se k němu. Krátká napjatá pauza, Matouš se zkoumavě rozhlíží)

Píchnul mě –

(Matouš se podívá vyčítavě na Mohéra, který sklopí zahnaně zrak a vrátí schliple špendlík Vendovi. Matouš se ještě jednou zkoumavě rozhlédne a pak zvolna odejde levými dveřmi. Krátká pauza; pak se Mohér náhle oboří na Vendu)

MOHÉR No – co čumíš? Plav si s ním promluvit do tělocvičny!

STEIN *(zoufale zvolá)* Ne!

(Opona padá)

Konec třetího obrazu

ČTVRTÝ OBRAZ

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako ve druhém obraze. Když se otevře opona, jsou na scéně Dykl, Helga a Ofír. Dykl sedí u psacího stolu a zamýšleně si pohrává se svou lulkou; Helga a Ofír sedí v křeslech a míchají si kávu. Kratší pauza.

DYKL Po pravdě řečeno, přátelé, trochu se na sebe za ten včerejšek zlobím –

HELGA Jdi ty –

DYKL Mysleli jste to dobře a mám pocit, že jsme s plukovníkem a cenzorem vaše obavy až příliš lehkovážně odbyli –

HELGA No bože –

DYKL Jestli se vás to dotklo, tak mi to, prosím, promiňte –

HELGA Ale Dykle, copak jsme z marcipánu?

(Pauza)

DYKL Víte, já tu zprávu z Monte Carla opravdu nechci nějak přeceňovat –

HELGA To by jistě nemělo smysl –

DYKL I kdyby to byla pravda, nemusí to být ještě důvod k nějaké zvláštní nervozitě –

HELGA Jistě –

DYKL Na druhé straně si ale říkám, že úplně přehlédnout to také nemůžeme – kdoví, jestli bychom toho jednou ještě horce nelitovali –

HELGA No právě –

(Pauza; Dykl si začne pozorně nácipávat svoji lulkou; Helga a Ofír popíjejí kávu)

DYKL Pokud jde, majore, o ten váš nápad vytvořit širokou frontu demokratických sil – trochu jsem o tom uvažoval a nejsem si jist, jestli by se různé spontánní akce vlastenecké veřejnosti navzájem nekřížily a třeba i nepopíraly! Vy se neobáváte, že by vaše koncepce mohla vést k určité bezbřehosti – a že by se celá ta otevřená fronta mohla nakonec rozpadnout jen ve změt izolovaných hlasů bez politické váhy?

OFIR Tohle nebezpečí jsem si neuvědomil –

HELGA Předpokládal jsi přece, puňto, že by vlastenecká aktivita byla určitým způsobem koordinována –

OFIR Jo, to jsem předpokládal –

DYKL Kým ale?

OFIR O tom jsem zatím neuvažoval –

HELGA Předpokládal jsi přece, puňto, že přirozeným mozgovým centrem toho hnutí budeme my –

OFIR Jo, to jsem předpokládal –

DYKL Dobře, ale kdo to je „my“? Soukromé osoby? Funkcionáři? Nebo nějaká instituce?

OFIR Tuhle otázku jsem si nepoložil –

HELGA Předpokládal jsi přece, puňto, že se zformujeme v určitou iniciativní politickou skupinu –

OFIR Jo, to jsem předpokládal –

(Pauza; Dykl docpal svou lulku a nyní si ji zapaluje)

DYKL Víte, přátelé, já samozřejmě nemám nic proti plukovníkovi –

HELGA My také ne –

DYKL Vážím si jeho lásky k této zemi i jeho vskutku obdivuhodné loajality k vládě –

HELGA Ta je opravdu obdivuhodná –

DYKL Jenomže – nic naplat – každý člověk je založen jinak a já osobně – snad to tak trochu souvisí i s tím mým právníckým povoláním – jsem přece jen trochu rezervovanější typ, který se vždycky snaží především utvořit si na věc svůj vlastní názor a který se nevyhýbá ani všelijakým těm nepřijemným „ale“ –

HELGA Nám je takový postoj taky bližší – *(K Ofirovi)*

Viď, puňto?

OFIR Určitě –

(Pauza; Dykl si už zapálil svou lulku)

DYKL Abyste tomu dobře rozuměl, majore; když jsem tak o tom uvažoval, napadlo mě tohle: kdyby se tu – nedej bůh – pod dojmem té zprávy z Monte Carla opravdu nějakí olahovci zformovali, pak by asi – jak tyhle typy znám – brzy přešli k organizovanější formě práce –

OFIR To jistě –

DYKL Což by ovšem znamenalo, že by tu proti sobě stály najednou dvě síly: na jedné straně dobře organizované a disciplinované olahovské hnutí – a na druhé straně státní instituce, o jejichž organizovanosti a disciplíně sám, pokud vím, valné iluze nemáte –

OFIR To tedy ne –

DYKL No vidíte! Nemluví to – když už o tom takhle uvažujeme – spíš pro koncepci nějaké sevřenější a jednotně vedené organizace, která by tu byla s to fungovat nejen jako nějaký diskusní klub, ale jako jakási skutečná politická protiváha olahovců, respektive jakási veřejná hráz proti jejich rejdům?

OFIR Vlastně by to bylo logičtější, ne?

HELGA I když samozřejmě i taková věc by měla své problémy –

DYKL Samozřejmě –

(Pauza)

Podívejte, přátelé, já souhlasím samozřejmě s plukovníkem, že ve vládě sedí vesměs dobří vlastenci –

HELGA O tom přirozeně nepochybujeme –

DYKL Jenomže na druhé straně nemohu nevidět, že i oni jsou jen lidé a že se mohou mýlit a občas i šlápnout vedle –

HELGA To je pochopitelné –

DYKL A už proto považují za prospěšné, aby společnost občas dala vládě najevo, co od ní požaduje – takové počínání nelze přece automaticky považovat za nátlakové – vždyť jde vlastně jen o přirozené naplnění demokracie!

HELGA Že jo?

DYKL Ale abych byl konkrétní, přátelé, pustit se do větší politické akce bez plukovníka znamená nejen se připravit o jeho podporu, ale možná i na sebe obrátit pozornost jeho rozvětvené organizace –

HELGA Což je vždycky mrzuté –

DYKL Jestli ale na druhé straně víme, že jeho stanovisko nezměníme, a sami přitom považujeme za nutné se v určitém směru angažovat, pak nevím, proč bychom se do toho nemohli dát bez něho – samozřejmě s nadějí, že nás časem pochopí a třeba se k nám i přidá –

HELGA Ty bys byl, Dykle, ochoten –

DYKL Proč myslíš, že jsem s vámi chtěl mluvit?

HELGA To ovšem podstatně mění celou situaci!
(K Ofirovi) Co říkáš, puňto?

OFIR Byli jsme před Mohérem, budeme i po něm!

DYKL Jsem rád, přátelé, že se shodujeme. Pokud jde o mne, myslím, že bychom měli co nejdříve založit demokraticky a vlastenecky zaměřenou organizaci – mohla by se jmenovat například Výbor na obranu svobody a demokracie –, která by se snažila plánovitě aktivizovat veřejnost, sjednocovat a usměrňovat její akce, tlumočit její požadavky, a tím vším reprezentovat vůli národa bránit svou svobodu a vymoženosti své revoluce. Co o tom soudíte?

OFIR Skvělý nápad! Určitě lepší než to moje!

DYKL Vážně se vám líbí?

OFIR Moc!

DYKL Tak víte co? Nebuďme formální a považujme ten výbor za ustavený! *(K Ofirovi)* Vezmete si na starost jeho agendu, vidíte?

OFIR Já? Proč já?

HELGA Ale puňto, jsi přece iniciátorem celé akce! Kdo jiný by tomu měl stát v čele?

OFIR Nesmysl! Je to prokurátorův nápad!

HELGA *(zvolá podrážděně)* Puňto!

DYKL Podívejte, přátelé, jsem starý člověk a po osobní kariéře už dávno netoužím! Jestli bych přesto na vaše naléhání přijal, tak jen proto, že mi v mém věku běží už jen o jediné: o šťastnou budoucnost mého národa. Představa, že by mohl opět tonout v krvi olahovské tyranie, je pro mne příliš hrozná, než abych dal přednost svému osobnímu pohodlí! Mám ovšem jednu podmínku, majore:

že ve vás budu mít svou pravou ruku. Souhlasíte?
OFIR Samozřejmě!

(Helga popuzeně vstane, projde se po místnosti, pak se zastaví u Ofira a vztekle mu křikne do tváře)

HELGA Srabe!

(Do místnosti okamžitě nahlédne Ruth)

RUTH Přál jste si něco, pane prokurátore?

DYKL Volal někdo?

RUTH Vaše paní. Máte ji zavolat –

DYKL No jó –

(Opona padá)

Konec čtvrtého obrazu

Na scéně je opět Mohérova kancelář. Vše jako ve třetím obraze. Když se otevře opona, stojí napravo – opřen o zamřížované dveře – Mohér; v popředí sedí Helga a pudruje se; v pozadí stojí opřen o trezor Pepi; vzadu vpravo sedí na bédně Bobo.

MOHÉR Odkládá při tom aspoň šavli?

HELGA Snad bys nežártil, kočička?

MOHÉR Odkládá, nebo neodkládá?

HELGA Tak podívej: já jsem našemu vztahu jeho liberální koncepci nedala!

MOHÉR Ale vyhovuje ti –

HELGA Jak to můžeš vědět?

(Pauza)

MOHÉR Myslíš tedy, že ten Dyklův výbor zkrachuje?

HELGA Měla bys to těm mládencům rozmluvit dřív, než bude pozdě –

HELGA Věděla bych o lepším řešení –

MOHÉR Jakém?

HELGA Abys to vzal do rukou ty –

MOHÉR No dovol!

HELGA A proč ne?

MOHÉR Co si vlastně o mně myslíš? Že vrazím své vládě kudlu do zad?

HELGA Kočičko! Vždyť ty víš přece stejně dobře jako my, kam to všechno spěje! Proč z toho tedy nechceš vyvodit důsledky? Já vím – pro člověka je vždycky těžké přiznat si nepříjemnou pravdu o někom, komu bezvýhradně věřil – člověk má v takovém okamžiku pocit, že se mu hroutl celý

svět – ale jsou situace, kdy to prostě jinak nejde!
(*Pauza; Helga se dopudrovala a ukládá pudřenku do kabelky. Mohér jde zamýšleně ke stolu*)

STEIN (*kvílí za scénou*) Au! Au! Au!

(*Pauza; Mohér se posadí na stůl*)

MOHÉR Nezlob se, kocourku, ale já přece nebudu za někoho tahat kaštiny z ohně!

HELGA Zřejmě nechápeš situaci, kočička: ti dva toho už nenechají, a když nezasáhneš, skončí to – jak sám říkáš – fiaskem. Pak ovšem bude všechno ztraceno: kdybychom si znovu něco začínali, každý se nám vysměje. Ten jejich nápad přitom není marný, chce to jen pevného chlapa, který ví, co chce, má fantazii a vůdcovské nadání. Kdo jiný připadá v úvahu než ty?

MOHÉR Jenomže já nechci!

(*Helga vstane, přistoupí k Mohérovi a uchopí ho za ruce*)

HELGA Kočičko! Málokdo udělal pro revoluci tolik jako ty! Jen si vzpomeň na všechna ta léta, kdy jsi bojoval v džungli za naši svobodu! Nevěřím, že bys po tom všem dokázal klidně přihlížet výprodeji naší svobody! Tvé zásluhy, tvá autorita i tvé zkušenosti tě přímo předurčují k tomu, aby ses postavil do čela boje za záchranu věcí, jimž jsi obětoval celé své mládí!

MOHÉR Přeháníš –

HELGA Ruku na srdce, kočička: přece nechceš zůstat až do smrti náčelníkem policie a pasivně sloužit lidem, kteří ti nesahají ani po kotníky!

(*Mohér se zamyslí, slabě se usměje, načež seskočí ze stolu*)

STEIN (*za scénou kvílí*) Au! Au! Au!

(*Mohér se projde místností, pak se vrátí ke stolu a posadí*

se na předsednické místo; Helga stojí opodál a hledí mu vážně do tváře)

HELGA Kočičko –

MOHÉR Hm –

HELGA Víš, co ti schází?

MOHÉR Copak?

HELGA Někdo, na koho by ses mohl spolehnout, komu bys věřil, o koho by ses mohl kdykoliv opřít – prostě nějaké osobní zázemí! Možná si to neuvě-

domuješ, ale když tohle člověk nemá, hrozně ho to ochromuje! A přitom by to pro tebe bylo tak snadné! Vždyť záleží opravdu jen a jen na tobě –

MOHÉR Jak to myslíš?

HELGA Takhle to přece nemůžeme protahovat do nekonečna, je to ponižující situace pro oba. Copak by mezi námi vážně nemohlo jít o něco hlubšího – o něco víc?

(*Mohér vstane a začne zamýšleně přecházet po místnosti; Helga mu jde v patách*)

Uvidíš, jak se ti najednou všechno bude zdát prosté – kolik odvahy a elánu v sobě najednou nalezněš – jak ti to rozevře křídla –

(*Helga dostihne Mohéra, uchopí ho za rukáv, obrátí k sobě, obejmě a začne něžně líbat na tváře, ústa, čelo, nos.*

Mohér je chvíli pasivní, potom dá náhle rukou za Helžinými zády pokyn Pepimu a Bobovi, aby odešli, načež Helgu pevně obejmě a začne vášnivě líbat. Pepi a Bobo

nepozorovaně zmizí levými dveřmi. Helga se po chvíli Mohérovi něžně vyvine, odstoupí a začne si – mladistvě vzrušena – upravovat vlasy. Mohér ji chvíli upřeně pozoruje, pak k ní náhle přiskočí a pokusí se ji opět obejmout; ona však rozmarně uskočí. Mohér – už zcela ve vleku

náhlé vášně – ji pak pronásleduje, ona mu se smíchem uniká; nastává divoká milostná honička. Po chvíli se Mohér najednou zastaví, okamžik se dívá vážně na Helgu, která se taky zastavila, načež přistoupí významně k věšáku, sejme odtud zvolna bič a obrátí se tázavě k Helze)

HELGA (rozpačitě) Dnes ne, kočička –

MOHÉR Proč?

HELGA Vážně to nejde – přece nechceš, abych ti to říkala po lopatě –

(Mohér se zachmuří, chvíli se dívá ostře na Helgu, pak vztekle práskne bičem o zem)

STEIN (zakvílí za scénou) Au!

(Opona padá)

Konec pátého obrazu

ŠESTÝ OBRAZ

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, sedí Dykl u psacího stolu s rozloženými spisy, kouří svou lulku a pozoruje Ruth, která uklízí na táce z konferenčního stolku šálky od kávy. Krátká pauza.

DYKL Volal někdo?

RUTH Vaše paní. Máte ji zavolat –

DYKL No jó –

(Pauza)

RUTH Mohu uvést pana soudce Xiboje?

DYKL At přijde –

(Pauza; Ruth jde s táckem ke dveřím)

Ruth –

(Ruth se zastaví a obrátí se k Dyklovi)

RUTH Prál jste si, pane prokurátore?

DYKL Něco vám povím, Ruth, ale musíte mi slíbit,

že to zůstane jen mezi námi –

RUTH Spolehněte se –

DYKL Cítím k vám cosi víc než jen sympatii –

RUTH Pane prokurátore –

DYKL Jsem starý člověk a nepředpokládám, že byste byla s to můj cit opětovat. A nežádám to na vás.

Vím, že srdci poručit nelze –

RUTH Nejste tak starý –

DYKL Myslíte tedy, že existuje určitá naděje?

RUTH Nezlobte se, pane prokurátore, ale já –

DYKL Chápu, přišlo to příliš náhle. Rozmyslete si to tedy. Ale hlavně se do ničeho nenuťte! Bude-li vaše odpověď negativní, nebudu z toho samozřejmě vyvozovat žádné důsledky.

RUTH Děkuji vám, pane prokurátore –

(Kratší pauza; pak se Dykl zahledí do svých spisů a Ruth odejde. Krátce nato vstoupí soudce Xiboj, bezvýrazný mužík neurčitého věku v taláru a s tradiční soudcovskou parukou na hlavě)

XIBOJ At žije revoluce!

DYKL *(aniž vzhledne)* Buďte zdrav –

(Xiboj chvilku rozpačitě stojí uprostřed místnosti, pak usedne do jednoho z křesel. Pauza)

Tak copak máte na srdci, pane kolego?

XIBOJ Prostudoval jsem si ty protokoly, pane kolego –

(Dykl odsune své spisy a zvědavě vzhledne ke Xibojovi)

DYKL No a?

XIBOJ Nemohu tomu pořád uvěřit. Stein! Takový to byl přece poctivý, přesný vládní úředník, slepě oddaný panu ministerskému předsedovi –

DYKL Zřejmě to byla jen dokonalá maska –

XIBOJ Dejme tomu. Jak si ale vysvětlujete, že se ke všemu tak otevřeně a kompletně doznává?

DYKL Pod tíhou důkazů, pane kolego –

XIBOJ Ten člověk na sebe říká věci, které bychom mu bez jeho doznání nikdy neprokázali, a sám od sebe interpretuje skutkovou podstatu způsobem pro sebe co možná nejnevýhodnějším – to přece není samo sebou!

DYKL Mám delší praxi než vy, pane kolego, a vím, že se takové případy stávají – obžalovaný se prostě ve vazbě jaksi názorově zlomí a v kompletnosti svého doznání spatří možnost své vnitřní očisty –

XIBOJ Takže zřejmě – pokud jde o výměr trestu – trváte na svém původním návrhu –

DYKL A věřím, že váš rozsudek bude s mým návrhem v souladu –

XIBOJ Nezapomínáte, pane kolego, že tu je ještě obhajoba?

DYKL Chcete být zřejmě objektivní –

XIBOJ Samozřejmě –

DYKL V tom případě vám něco poradím: nepodléhejte hysterické atmosféře, kterou kolem té záležitosti vytvořilo několik zfanatizovaných studentů!

XIBOJ Řídím se pouze svým svědomím, pane kolego. Nezávislost justice se podle mého názoru projevuje nejen tím, že soud nepodlehne nátlaku demonstrantů, ale i tím, že nepodlehne snaze jistých kruhů zachránit za každou cenu prestiž policie!

(Dykl položí popučeně svou lulku na stůl, rázně vstane a přísně pohlédne na Xiboje; Xiboj také vstane)

DYKL Jak myslíte, pane kolego! Můj názor znáte –

(Opona padá)

Konec šestého obrazu

Na scéně je opět Mohérova kancelář. Vše jako obvykle, jen na věšáku visí navíc cylindr. Když se otevře opona, zastihneme Mohéra v rozhovoru s Ministerským předsedou: Ministerský předseda – starší prošeďivělý a distinguovaný pán v žaketu – sedí v popředí; Mohér stojí – opřen o hranu stolu – proti němu a pozorně ho sleduje. V pozadí stojí opřen o trezor Pepi; vpravo sedí na bedně Bobo.

PŘEDSEDA Dostal jsem za život spoustu různých anonymních zpráv, udání a hrozeb – a nikdy jsem si jich příliš nevšímal, natož abych z nich vyvozoval nějaké důsledky –

MOHÉR Tohle je trochu jiný případ, Excellence. Můžete mi opakovat pokud možno přesně, co vám ta sekretářka řekla?

PŘEDSEDA Nic víc, než co jsem vám už sdělil: že se na nejvyšších místech státního aparátu zformovala jakási opoziční skupina, tvářící se navenek, jako by jí šlo jen o obranu naší demokracie, tíhnoucí ale ve skutečnosti k režimu bývalého diktátora. Jestli prý něco proti těm lidem nepodnikneme, může to dospět – aspoň podle názoru té dívky – až k pokusu o násilný zvrat –

MOHÉR A kdo v té skupině je – to vám neřekla?

PŘEDSEDA Prý to jsou lidé z armády, z justice, a dokonce i z policie –

MOHÉR Cože? I z policie?

PŘEDSEDA Víc mi neřekla, protože měla strach, že by ji mohli identifikovat a zničit –

MOHÉR A takhle ji identifikovat nemůžou?

PŘEDSEDA Pokud je prý nejmenuje, vůbec je nenapadne, že by mohlo jít o ně –

MOHÉR Rozumím-li tomu dobře, chystají tedy olahovský puč, ale přitom jsou přesvědčeni, že bojují za záchranu demokracie –

PŘEDSEDA Chápejte, pane plukovníku: možná to je celé jen nějaký hloupý žert nebo provokace –

MOHÉR Těžko –

PŘEDSEDA Proč myslíte?

MOHÉR Není vám nápadné, že to upozornění přichází pouhý den po zprávě, že Olah žije?

PŘEDSEDA Domníváte se zřejmě, že ta zpráva mohla být pohnutkou k vytvoření té skupiny –

MOHÉR A proč ne? Řekla vám aspoň, co chce ta skupina konkrétně dělat?

PŘEDSEDA Zatím se prý rozhodli ustavit jakousi zcela legální a pokrokovou organizaci, respektive jakýsi výbor, zaměřený údajně k aktivizaci vlastenecké veřejnosti –

MOHÉR To jsem si mohl myslet! Už mi tyhle pokrokové organizace lezou krkem!

PŘEDSEDA Nesmíte zase generalizovat –

MOHÉR Je to nejsnazší způsob, jak beztestně podvracet režim!

PŘEDSEDA Inu všechno má své háčky, pane plukovníku! Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatímco těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje skoro vše!

MOHÉR O důvod víc, abych okamžitě nechal sledovat všechny nově vznikající organizace –

PŘEDSEDA Ale opatrně, prosím vás! Víte, co by

z toho tisk udělal, kdyby se ukázalo, že demokratická vláda špehuje demokratické organizace?

MOHĚR Buďte klidná, Excellence, nejsme přece žádní zelenáci!

(Mohér přejde ke stolu a usedne na předsednické místo. Pauza)

PŘEDSEDA Pane plukovníku –

MOHĚR Ano, Excellence?

PŘEDSEDA Rád bych se vás – docela soukromě – na něco zeptal –

MOHĚR Prosím –

PŘEDSEDA Jde o mého tajemníka Steina –

MOHĚR Co je s ním?

PŘEDSEDA Můžete mi, prosím vás, říct, jak to celé snáší?

MOHĚR Jako každý jiný, Excellence –

PŘEDSEDA Nestěžuje si na něco?

MOHĚR Nic neříkal –

(Pauza)

STEIN *(kvílí za scénou)* Au! Au! Au!

(Pauza)

MOHĚR Dalo by se z něčeho, co vám ta holka řekla, usuzovat, kde pracuje?

PŘEDSEDA Řekla mi přímo, že v těsné blízkosti jednoho z těch spiklenců –

MOHĚR Jako jeho osobní sekretářka?

PŘEDSEDA Jo –

MOHĚR To nám tedy moc nepomůže! Poslyšte, a jak mluvila? Pomalu? Rychle? Souvisle? Nebo se naopak zajíkala?

PŘEDSEDA Celkem normálně –

MOHĚR Nepoužívala nějakých charakteristických – vazeb nebo nezvyklých slov?

PŘEDSEDA Myslím, že ani ne –

MOHĚR A co prvky nějakého nářečí – nepostřehl jste? Ani nějakou hlasovou vadu?

PŘEDSEDA Její hlas zněl trochu zastřeně, jakoby z dálky –

MOHĚR Mluvila asi přes kapesník, to anonymové dělají –

PŘEDSEDA Zřejmě byste rád vypátral, kdo to byl –

MOHĚR Někde začít musíme –

PŘEDSEDA Neměl byste to brát tak tragicky – vždyť opravdu možná o nic nejde!

MOHĚR Promiňte, Excellence, ale jsem placen za to, abych odhaloval úklady proti naší vlasti a její vládě. Brát takové věci vážně je mou profesionální povinností –

(Pauza)

PŘEDSEDA Pane plukovníku –

MOHĚR Ano, Excellence –

PŘEDSEDA O mně jste s Alfrédem náhodou nemluvíli?

MOHĚR S kým?

PŘEDSEDA No s mým tajemníkem, se Steinem –

MOHĚR Ne. Proč?

PŘEDSEDA Já jen jestli mi něco nevzkazuje – třeba abych mu poslal nějaké léky nebo tak –

MOHĚR Na co léky?

PŘEDSEDA Není na tom se zdravím právě nejlíp – už léta má potíže s průduškami – trpí těžkými migrénami – má poměrně vysoký tlak – poslední dobou ho zlobilo i ústrojí rovnováhy – jde mi o to, aby

alespoň po této stránce bylo o něho postaráno -
MOHÉR Zřejmě nevíte, Excellence, že naše vězeň-
ství je našimi odborníky hodnoceno jako jedno
z nejhumánnějších na světě -

PŘEDSEDA Skutečně?

MOHÉR Nevěříte?

PŘEDSEDA To mě opravdu uklidňuje!

(Pauza)

STEIN *(kvůli za scénou)* Au! Au! Au!

*(Pauza; Mohér zvolna vstane a začne zamyšleně přechá-
zet po místnosti. Pak se náhle zastaví a obrátí se k Mi-
nisterskému předsedovi)*

MOHÉR Excellence -

PŘEDSEDA Ano?

MOHÉR Víte, co ti Olahovi stoupenci - pokud oprav-
du existují - určitě vládě vytýkají?

PŘEDSEDA Jistě totéž, co tolik jiných: nerozhodnost
ve Steinově aféře -

MOHÉR Doufám, že jim ten argument dnes vláda
vyrazí z ruky!

PŘEDSEDA Jak to myslíte?

MOHÉR Ztotožní se dnes vláda přece s postupem
policie, ne?

PŘEDSEDA Obávám se, pane plukovníku, že nemá-
te úplně přesné informace -

MOHÉR Jak to?

PŘEDSEDA Vláda se před chvílí rozhodla zatím své
rozhodnutí odložit -

MOHÉR Žertujete -

PŘEDSEDA Opravdu -

MOHÉR V tom případě už tomu vážně přestávám
rozumět!

PŘEDSEDA Já zase nechápu, co je na tom špatného,
když se vláda nenechá vyprovokovat k nějaké
unáhlenosti! Dobrý politik musí být přece odolný
proti nátlaku z ulice! Pro mne osobně není postoj
vlády dokladem její slabosti, ale naopak síly!
*(Mohér se ušklíbne a začne vztekale přecházet po míst-
nosti)*

Tak už i vy jste proti nám?

*(Pauza; pak se Mohér zastaví u stolu a obrátí se k Mi-
nisterskému předsedovi)*

MOHÉR Excellence! Vy si vážně neuvědomujete, co
to znamená, když není vláda schopna rozhodnout
se mezi usvědčeným vlastizrádcem a svou vlastní
policií? To opravdu nevidíte, jak hluboce taková
věc demoralizuje veřejnost? Přál bych vám slyšet,
jak se o tom mluví v policejním aparátu! Co si ti
dobří hoši asi tak můžou myslet, když vidí, jak
vláda, které po léta tak věrně a obětavě slouží,
není nakonec s to vůbec se postavit za jejich
práci?

PŘEDSEDA Chápu vaši netrpělivost, pane plukovní-
ku: studenti váš zákrok zpochybňují a vy byste
chtěl být co nejdříve zaštitěn stanoviskem vlády -
je to tak?

MOHÉR Kašlu na studenty, Excellence, tady jde pře-
ce o národ! Uvědomte si, že svým mlčením se sta-
víte na stranu svých vlastních nepřátel! Umíte si
představit, jak ten nový odklad uvítají například
všichni takoví, na jaké jste byl dnes upozorněn?
Vždyť to je voda na jejich mlýn! V zemi je chaos
a vláda nedokáže to jediné, co je v takové situaci
třeba udělat, totiž ukázat pevnou ruku!

PŘEDSEDA Nežlobte se, pane plukovníku, ale pořád se na to díváte jen jako policista! Pokuste se na to pohlédnout také jednou očima politika! Vždyť jestli se významná část naší veřejnosti domnívá, že Alfréd se stal obětí justičního nedorozumění, my prostě nemůžeme takový názor ignorovat! Anebo nejsou snad mezi těmi, kdo protestují, mnozí nadšení vlastenci, upřímně odhodlaní bránit naši svobodu? Tyto lidi přece také potřebujeme! Proto musíme najít takové východisko, s nímž by se mohl ztotožnit nejen policista, ale i student, nejen voják, ale i dělník, nejen úředník, ale i vědec a zemědělec! Síla tohoto národa není přece v policii, ale v jednotě všech!

(Pauza; Mohér zvolna obejde místnost a pak těžce dosedne na předsednické místo, načež promluví tichým, zlomeným hlasem)

MOHÉR Děkuji, Excelence. Teď aspoň vím, na čem jsem –

PŘEDSEDA Co tím zase myslíte?

(Pauza; Mohér hledí do země, pak náhle významně vstane a nasadí tvrdý výraz)

MOHÉR Za této situace mi ovšem nezbývá než sdělit vám to, čeho jsem vás chtěl do poslední chvíle ušetřit –

(Ministerský předseda vzrušeně vstane a přistoupí k Mohérovi)

PŘEDSEDA Stalo se něco Alfrédovi?

MOHÉR Po jeho dnešním výsledku mám důvodné podezření, že byl po dlouhou dobu přímým exponentem generála Olaha ve vašem kabinetě.

PŘEDSEDA *(zoufale volá)* Ne!

MOHÉR Doufám, že teď už chápete, proč to anonymní varování беру tak vážně. Kdoví, jestli ta skupina není nakonec dílem vašeho miláčka!

(Ministerský předseda uchopí zoufale Mohéra za oděv)

PŘEDSEDA Pane plukovníku! Táhnú to s Alfrédem pětáct let! Byl to můj nejbližší spolupracovník a nejuvěrnější přítel! Jsme skoro jako dvojčata! Věřím, že mohl vést někde nevhodné řeči. Nikdy ale neuvěřím, že by mohl být vlastizrádcem! Nikdy! Slyšíte? Nikdy!

(Mohér Ministerského předsedu lehce odstrčí)

MOHÉR Nikdy jsem si nemyslel, Excelence, že jste zvlášť nadaný politik. Vždycky jsem byl ale přesvědčen, že jste aspoň chlap, který se dokáže podívat pravdě do tváře. Vidím, že jsem se mylil i v tom. Promiňte, ale je mi z toho nanic –

STEIN *(zakvílí za scénou)* Au!

(Mohér si významně odplivne. Opona padá)

Konec sedmého obrazu

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, Dykl, kouřící svoji lulkou, a Ofir sedí v křeslech u konferenčního stolu a proti nim stojí – opřen o psací stůl – Mohér; Pepi a Bobo postávají v pozadí u dveří.

MOHER Nezlobte se, přátelé, ale s tím já opravdu nechci nic mít –

DYKL Pochopte, plukovníku: vaše informace o těch Olahových stoupencích natolik mění celou situaci, že jsme si říkali –

OFIR Že bychom přece jen možná nějakým způsobem měli –

MOHER Mějte rozum, pánové! Náčelník generálního štábu, státní prokurátor a šéf policie zakládají veřejné sdružení na záchranu země! Není to směšné? Copak můžeme přesunout na veřejnost úkoly, vyplývající z našich funkcí, ale funkce si přitom nechat? Obrana národní svobody je přece úkolem armády, policie a justice – a my jsme buď schopni zhostit se tohoto úkolu využitím nástrojů, které nám národ svěřil, anebo toho schopni nejsme, a pak nám nezbyvá než jít od toho!

DYKL Sám jste se přece přesvědčil, jak máme díky nerozhodnosti vlády spoutané ruce! Nechceme přece rezignovat na svěřené mocenské nástroje, chceme jen bojovat za možnost jejich regulérního využití –

OFIR My bychom prostě burcovali veřejnost a veřejnost by burcovala vládu –

MOHER Prosím vás! Než vyburcujete veřejnost

a než veřejnost vyburcuje vládu, budeme už dávno viset na náměstí Svornosti!

(Rozpačitá pauza)

DYKL Promiňte, plukovníku, ale –

MOHER Co?

DYKL Chcete tím snad říct, že bychom měli –

MOHER Co?

DYKL Disponovat svěřenými mocenskými nástroji – tak říkajíc – nezávisle na intencích vlády?

MOHER Naše demokracie, milý prokurátore, se zrodila z revoluce, revoluční síla lidu je jejím garantem a jediné revoluční mocí ji lze také ubránit proti všem, kterým je trnem v oku. Na iluzi, že lze společnost zbavit násilí nenásilným způsobem, zahřávala už spousta moderních demokracií! Na Olaha a jeho stoupence platí jediné samopaly a nikdo nemá právo znemožňovat národu, aby jich proti nim použil, bude-li to nutné!

(Rozpačitá pauza)

DYKL Promiňte, plukovníku, ale –

MOHER Co?

DYKL Neobáváte se, že by to mohlo být v rozporu s ústavou?

MOHER Jestli je tady někdo v rozporu s ústavou, prokurátore, je to vláda, která kašle na své povinnosti, na osud naší demokracie a na zájem národa! Důležitější než to, co odpovídá literě ústavy, je přece to, co odpovídá jejímu smyslu! Jak můžeme zachovat věrnost vládě, která zrazuje svůj národ? Anebo není snad zájem národa pro nás vyšší autoritou než zbahnělá vláda a její formální pravomoc? Komu vlastně sloužíme? Vládě, anebo lidu?

(Rozpačitá pauza)

DYKL Promiňte, plukovníku, ale –

MOHÉR Co?

DYKL Nesloužíme snad lidu právě tím, že sloužíme vládě, kterou si zvolil, a řídíme se přitom zákony, které přijal?

MOHÉR Zákony někomu něco zaručují jen tehdy, zaručuje-li někdo něčím je! A mnohdy právě zásah, který je s nimi formálně v rozporu, zachraňuje jejich trvalou platnost, protože zachraňuje moc, která tuto platnost garantuje! A není snad lepší ubránit zákon za cenu jeho porušení než ho dodržet za cenu jeho ztráty?

(Rozpačitá pauza)

DYKL Promiňte, plukovníku, ale –

(Mohér rázně vstane)

MOHÉR Jak chcete, pánové. Já vám pouze dal šanci. Jak si kdo ustele, tak si lehne! *(K Pepimu a Bobovi)* Mládenci, jdem!

(Dykl a Ofir vylekaně vstanou; Pepi otevře dveře a vyjde první; za ním kráčí energicky Mohér. Když je už ve dveřích, zvolá náhle Ofir)

OFIR Plukovníku!

(Mohér se zastaví a tázavě se obrátí k Ofirovi)

Neporozuměl jsem vám – v jádře přece chceme všichni totéž – *(K Dyklovi)* No řekněte, prokurátore –

DYKL Ano, jistě –

(Mohér hledí okamžik pátravě na Ofira, pak dá hlavou Pepimu a Bobovi pokyn k návratu a sám se opět vrátí ke stolu a usedne za něj; Pepi a Bobo zaujmou také svá

původní místa; Dykl a Ofir rozpačitě usednou. Pauza; pak se tiše ozve Ofir)

OFIR Máte zřejmě už nějakou koncepci –

MOHÉR Ano. Rozhodl jsem se založit Revoluční radu jako malý a samozřejmě přísně tajný operativní orgán, jehož úkolem bude v případě, že stávající vláda nebude s to ústavními formami ubránit naši demokracii, využít k tomu všech dostupných mocenských nástrojů, převzít postupně moc v zemi a zajistit v ní pořádek. Tato Revoluční rada bude složena pouze z nejnutnějších osob, proto do ní počítám mimo sebe jen s vámi dvěma. Vy, matjore, byste mohl být místopředsedou –

OFIR Děkuji vám za důvěru, šéfe!

(Tom se rozlétnou dveře a stane v nich Edith)

EDITH *(k Dyklovi)* Tříkrát jsem ti vzkazovala, abys mě zavolał, ale to je jako když hrách na stěnu házíš!

DYKL Stalo se něco, cukrouši?

EDITH Omluv se pánům a pojď!

DYKL Kam?

EDITH No přece jak jsme se domluvili: vybrat ty záclony do velkého pokoje!

(Opoza padá)

(Zatímco se opoza padá, vstane se Dykl a Ofir)

Konec osmého obrazu

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

Přestávka

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

(Dykl a Ofir se vrátí ke stolu)

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, jsou na scéně Dykl a Helga. Helga sedí v jednom z křesel a dělá si manikúru. Dykl přechází zamysleně po místnosti a kouří lulku. Pauza; pak se ozve Helga, aniž vzhledne od své práce.

HELGA Chápej, Dykle: to není nic proti tobě – měl jsi ten svůj výbor vymyšlen výborně – jenomže teď – když víme o existenci toho olahovského spiknutí – je prostě už jiná situace! Já neznám samozřejmě detaily, ale z toho, cos mi řekl, se mi zdá být ten Mohérův plán jediným možným řešením. Nezapomeň, že Mohér je starý politický praktik, který má prostě na tyhle věci čich –

DYKL Nerozumíš mi, Helgo! Nemám nic proti jeho koncepci, bojím se jen způsobu, jakým ji bude uskutečňovat!

HELGA Proč ale?

DYKL Znáš ho přece! Vezmi si třeba jen to, jak dnes fanaticky nenávidí vládu, které byl ještě včera fanaticky oddán! Uvědomuješ si, jak hrozně riskantní je svěřit fanatickovi tak velkou moc? Bojím se zkrátka, aby se to pod jeho vedením nezvrhlo v něco docela jiného, než co to mělo být, a aby se na konec tak říkajíc nevytilo s vaničkou i dítě –

HELGA Myslím, Dykle, že Mohérovi křivdíš! Je tvrdý, to uznávám, jenomže tvrdý zákrok musí provést tvrdý chlap, to se nedá nic dělat! Ostatně je-li tvrdý a paličatý, neznamena to ještě, že je zlý! Nehledě k tomu, že hodně bude taky ještě záležet

na nás: kdyby chtěl jít do nějakých extrémů, musíme ho prostě zavčas zabrzdit!

DYKL Takže podle tebe je správné, aby stál té Revoluční radě v čele?

HELGA Určitě se na to z nás všech hodí nejlíp. Já sama bych z toho neměla strach už proto, že vím, jak na mne dá, a že si jsem jista, že ho uhlídám –

DYKL Pokud ovšem budeš mít k nějakému hlídání příležitost!

(Helga překvapeně vzhledne k Dyklovi)

HELGA Jak to myslíš?

DYKL Je mi to hrozně trapné, Helgo, ale když on s tebou do té Revoluční rady vůbec nepočítá –

(Helga upustí svou manikúru na zem a vyjeveně hledí na

Dykla, který usedne ke svému stolu a začne si upravovat tabák ve své lulce. Pauza; pak se Helga tiše ozve)

HELGA Co je to za nesmysl?

DYKL Je to bohužel tak; vzal do toho jenom majora a mě a majora udělal místopředsedou –

HELGA Tak takhle to tedy je!

(Helga vzrušeně vstane a začne nervózně přecházet po místnosti; Dykl ji po očku sleduje. Pauza; pak Helga náhle přistoupí k Dyklovi a uchopí ho naléhavě za ruce)

DYKLE! Znáš Mohéra líp než ty! Je v něm něco příliš silně nebezpečného! Neumíš si představit, jak dohazuje být sobecký, mstivý, podezřivý a panovačný! Jestli to vezme do ruky on, zbaví sice tuto zemi olahovské hrozby, ale za cenu tolika krutostí a svévole, že vznikne otázka, jaký to vůbec mělo být smysl!

DYKL Promiň, ale říkala jsi přece –

HELGA Zapomeň na to, co jsem říkala! Byla jsem ráda, že jde s námi, a nechtěla jsem hned od začátku kalit vodu. Byla to samozřejmě hloupá pštrosí politika, promiň mi to –

DYKL Netušil jsem, že tě to tak raní –

HELGA Mně nejde vůbec o to, jestli mě do té rady vezme nebo ne! Jde mi o princip, o morálku, která v tom je! Dneska jsem to já, zítra to můžeš být ty nebo Ofir – ten člověk hodí přes palubu kdykoliv kohokoliv! Musíme udělat všechno, aby se toho nezmocnil – nebo to bude konec!

DYKL Jak vidím, máme přece jen podobné obavy! Co chceš ale dělat?

(Helga pustí Dyklovy ruce a opět chvíli nervózně přechází po místnosti, pak se zastaví a obrátí se k Dyklovi)

HELGA Říkáš, že s Ofirem počítat nelze –

DYKL Zřejmě ne –

HELGA A co Aram?

DYKL Ten je Mohérovi slepě oddán –

HELGA Musíme ho získat!

DYKL Dobrá, a co dál?

HELGA Dál už to bude snadné: uspořádám dnes večer zase společnou schůzku, budu se tvářit jakoby nic a navrhnou tam založení Revoluční rady přibližně tak, jak vám to navrhl on. Samozřejmě se budu tvářit, jako že s ním počítám do funkce předsedy. Nebude tedy nic tušit a přistoupí zřejmě na pětičlennou Revoluční radu místo té tříčlenné. No a až se to všechno dohodne, bude se volit předseda a my tři – totiž ty, Aram a já – prosadíme jakožto většina svého předsedu a bude! Co bude moct dělat?

DYKL Vymyslelas to pěkně, cožpak o to. Koho chceš ale navrhnout za předsedu?

HELGA No samozřejmě tebe!

DYKL Zbláznila ses? To nepřipadá v úvahu!

HELGA Proč?

DYKL Já se už dneska jednou spálil!

HELGA To bylo přece něco docela jiného!

DYKL Vážně, Helgo, to pusť z hlavy! Copak já můžu vést státní převrat? Jsem starý nemocný člověk, plný navíc různých těch legalistických predsudků – ne, to je prostě absurdní! Sama jsi přece říkala, že tvrdý zákrok musí udělat tvrdý chlap!

(Helga přistoupí k Dyklovi, poklekne k němu a uchopí ho opět za ruce – tentokrát tak prudce, že mu upadne lulka vlna zem)

HELGA Dykle! Zapřísahám tě! Jestli ti jen trochu záleží na téhle zemi, musíš to vzít!

DYKL Nežádej to na mně, Helgo! Je to vyloučené!

(Dykl vyprostí své ruce z Helžina sevření, sebere ze země svou lulku a začne si v ní opět upravovat tabák. Helga Ofirsianě, smutně projde místností a pak těžce dosedne do křesla. Delší pauza)

(Zlobí se?)

HELGA Je mi z toho jen trochu smutno – možná jsi právě v tuhle chvíli vzal téhle zemi její poslední šanci –

(Pauza; Helga zvolna sbírá ze země svou rozházenou manikúru a ukládá ji do kabelky. Pak se náhle s úsměvem obrátí k Dyklovi)

Vzpomínáš na Sicílii – před třiceti lety?

DYKL Jakpak by ne!

HELGA Vyprahlé skály u Syrakus, bílé zvonice, vzdálené tóny mandolíny –

DYKL Jak sis na to, prosím tě, teď vzpomněla?

HELGA Vzpomínám na to často – zvláště, když je mi úzko – je to takový můj malý vnitřní útěk –

DYKL Byly to naše první a poslední společné prázdniny. A také první a poslední skutečně šťastné prázdniny v mém životě –

HELGA Nepřeháníš?

DYKL Pak přišlo už jen peklo –

HELGA Edith?

DYKL Teď už jsem pro tebe léta cizím člověkem –

HELGA Proč myslíš?

DYKL Víš, Edith není zlá. Stala se z ní ale hrozná slepice. Nikdo si nedovede představit, jak mě to podlamuje, rozkládá, ničí. Jsem člověk, který se neobejde bez zázemí. Potřebuji určitý inspirativní prostor, něco, co by mě provokovalo k činům. Tohle není nic jiného než vegetování. Připadám si jako zaživa pohřbený. Jako tělo bez duše. Tepna bez krve. Strom bez mízy. Nemám už do ničeho chuť. Mohl jsem sedět ve vládě. Nebo mít aspoň nějakou ambasádu. Chtěl jsem psát, měl jsem všechny předpoklady k tomu, abych v trestním právu něco znamenal. A co bylo jiných plánů! Esej o lidských právech – práce v parlamentu – vila – A kde to všechno je?

HELGA Neměl bys takhle mluvit, Dykle! Být dobrým státním prokurátorem – to není přece žádný životní neúspěch! Ostatně vždycky je ještě šance – jen mít odvahu ji využít! Kdybys například teď nekapituloval před Mohérem, který ti přece nesa-

há ani po kotníky, mohl bys udělat ještě moc a moc dobré práce! Vyvést tu mladou a nemocnou zemičku z marasmu, do něhož se dostala, otevřít jí nové perspektivy – to by snad bylo málo? Vždyť by to bylo tisíckrát víc než sedět v téhle zdegenerované vládě a žvatlat tam o hloupostech! Nesmíš se pořád vymlouvat na Edith! Obelháváš tím sám sebe. Tys rezignoval a – jediné na tobě záleží, jestli se vzchopíš, nebo definitivně zabředneš do neplodných sebelitostivých úvah. Musíš se prostě odhodlat k činu. A teď máš k tomu jedinečnou příležitost!

(Dykl odloží lůžku, dojatě vstane, jde k Helze a vezme ji za ruku)

DYKL Jsi jediný člověk na světě, Helgo, který mi opravdu rozumí! Jak by se mnou všechno mohlo být jiné, kdyby – a tehdy na té Sicílii scházelo přece tak málo!

HELGA Dykle, ale copak je opravdu už všechno ztraceno? Záleží přece jen na tobě –

(Dykl se dívá chvíli vážně Helze do očí, pak náhle před ní padne na kolena a obejmě její nohy. Vtom vstoupí Ruth s šálkem kávy na tácku. Dykl rychle vstane a začne si rozpačité oprašovat talár; Ruth pokládá kávu na stůlek)

DYKL *(rozpačité k Ruth)* Nevolala žena?

RUTH Nevolala, pane prokurátore –

(Opona padá)

Konec devátého obrazu

Na scéně je opět Mohérova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, sedí Mohér pohodlně rozvalen u konferenčního stolu na předsednickém místě; v popředí stojí Stein; u stolu vedle Mohéra sedí – před sebou svazek klíčů – Venda; v pozadí stojí opřen o trezor Pepi; vpravo na bedně sedí Bobo.

STEIN (mechanicky odříkává) Cílem mé podvratné činnosti, pramenící z nenávisti k naší zemi, bylo podrýt její demokratický řád a připravit tím podmínky k návratu odporného zrádce, demoralizovaného desperáta a zbankrotělého zvrhlíka Olaha z jeho smrdutého emigrantského pelechu, kde se jeho špinavé pracky hrabou v močůvce –

MOHER Nechte toho, Stein! Myslel jsem, že jste vzdělanec –

STEIN Promiňte, pane náčelníku, ale naučil jsem se přesně to, co mi bylo předloženo –

MOHER No dobře, dobře. Jenomže tuhle Venda není přece žádný literát, a co by vám to udělalo, kdybyste to po něm trochu zkorigoval? Copak se to hodí, aby prominentní vězeň jako vy hovořil touhle novinářskou hantýrkou?

STEIN Mně to je, pane náčelníku, také nepříjemné –

MOHER Tak vidíte! Ale to je koneckonců detail, mně teď jde o něco jiného. Podívejte, Stein: vy jste zvláštní člověk – lítáte nám tady ode zdi ke zdi!

STEIN Jak to?

MOHER Jen si to vezměte: nejdřív se nám odmítáte

k čemukoliv přiznat – a teď zase pro změnu svalujete všechnu vinu na sebe, jako byste v té celé věci byl sám!

STEIN Nevěděl jsem, že v tom nejsem sám –

MOHER Ale, ale, Stein! Co to tady na mě zase hraje! Komu chcete namluvit, že jste chtěl úplně sám rozvrátit celý stát! Proč se nám pokoušíte zase něco zatajit! Všichni se na vás už dávno vykašlali, a vy byste je teď chtěl z nějakého falešného kama-
rádství krýt?

STEIN Nevím, o kom mluvíte, pane náčelníku –

MOHER Tak vy nevíte? A co pan ministerský předseda? A co páni ministři? A co všichni ostatní? Vždyť dobře víme, že jste byl jen nepatrným korpulentem v tom velkém soukolí kariérismu, hlouposti, nezodpovědnosti a zrady; jen obyčejným předsákem na té velké šachovnici, kde se hrálo o budoucnost tohoto národa – nač si tedy hrajete najednou na krále? Anebo neříkal jsem vám už minule, že vaše snaha stát se za každou cenu hrdinou nemá žádný smysl, protože se jím beztak nestanete?

STEIN Říkal, pane náčelníku –

MOHER No prosím – a zase v tom pokračujete! Jeden krok jste už učinil – začal jste konečně mluvit o sobě pravdu; proč tedy neuděláte i ten druhý krok a nezačnete mluvit o těch kolem sebe?

STEIN Co ode mne chcete konkrétně slyšet?

MOHER Mnoho věcí. Například o ministerském předsedovi –

STEIN Pan ministerský předseda je čestný muž a poctivý vlastenec!

VENDA *(zařve)* Chceš do držky?

STEIN Ne -

VENDA Tak mě nesar!

MOHÉR Počkej, Vendo! Stein! Žádal jsem na vás přece pravdu! Anebo snad chcete, abychom ji z vás museli zase páčit v tělocvičně?

STEIN *(zoufale volá)* To ne!

MOHÉR Tak spustte!

STEIN Ministerský předseda se nikdy příliš nezajímal o osudy této země, která mu byla v podstatě lhostejná a z níž se pouze snažil vysát maximum pro sebe -

MOHÉR Jak to dělal?

STEIN Především tak, že za velké úplatky umožňoval cizím monopolům výhodné dodávky našeho zemního plynu -

MOHÉR No vidíte, že to jde, když se chce! A dokonce bez frází! Kdybyste byl s námi takhle spolupracoval od začátku, mohl jste si ušetřit lecjaká trápení. Ale abyste věděl, že vaši snahu dokážu ocenit, něco vám dám! Otevřte puslu!

(Stein otevře ústa dokořán; Mohér jde k trezoru, odemkne ho, vyndá z něho kostku cukru, kterou pak - po kratším soustředění - hodí Steinovi do úst; Pepi, Bobo a Venda mu za to uznale zatleskají. Opona padá)

Konec desátého obrazu

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, jsou na scéně Dykl, Helga a Aram. Helga a Aram sedí v křeslech; Dykl stojí opřen o psací stůl a kouří hůlku.

HELGA *(k Aramovi)* Abys nám dobře rozuměl: nemyslíme si samozřejmě, že by chtěl po převzetí moci záměrně nastolit teror -

DYKL Proč by to taky dělal, že?

HELGA Jenomže znáš ho: nikdy se moc s věcmi nepará -

DYKL Když chce, dokáže lidi i pěkně skřípnout -

HELGA Zkrátka a dobře: trochu se bojíme, aby se některé jeho dnešní klady nezměnily po převzetí moci v zápory -

DYKL A aby bezděky nepodlehli některým přirozeným nebezpečím, která tak důležité postavení přináší -

HELGA To víš - řídit stát - to se čistě policejtskými metodami taky nedá!

DYKL Ostatně určitě bude mít pak ve svém vlastním rezortu tolik práce, že by ani nebylo fér zatěžovat ho ještě tímhle!

(Vstoupí Ruth s šálkem kávy na malém tácku; kávu postaví s úsměvem před Arama)

ARAM To bodne!

(Ruth zamíří zpět ke dveřím)

DYKL Ruth -

RUTH Přál jste si, pane prokurátore?

DYKL Sežeňte mi, prosím vás, pana soudce Xiboje, že bych s ním potřeboval mluvit –

RUTH Zařídím to, pane prokurátore –

(Ruth odejde; Aram si zamyšleně míchá kávu; Dykl a Helga ho zkoumavě pozorují. Pauza)

ARAM A kdo by teda – podle vás – připadal na tu funkci v úvahu?

HELGA O tom jsme se právě chtěli s tebou poradit. Říkali jsme si totiž, že by ses na to možná hodil ty –

ARAM Jako já, jo?

HELGA Všichni si tě váží –

DYKL Dokážete respektovat názor ostatních –

HELGA Mohl bys být takovým sjednocujícím elementem –

ARAM Myslíš, že bych to zvládl?

HELGA No tak nemělo by smysl si zastírat, že to bude funkce odpovědná, náročná a riskantní – víš přece, jak to chodí: v případě neúspěchu to vůdce skupiny odskáče vždycky nejhůř –

DYKL Zřejmě by to byla šibenice na náměstí Svornosti –

ARAM Já ti, holka, nevím, jestli jsem na to vhodnej! Ono mi to přece jen tak rychle nezapaluje – školy žádný moc nemám – kdybych se aspoň dokázal pořádně vyžvejknout!

HELGA Nebuď tak skromný, Arame! A kdo tedy myslíš, že by byl vhodnější než ty?

ARAM Třeba tuhle prokurátor –

HELGA A víš, že to není špatný nápad? Na to jsem vůbec nepřipadla –

ARAM Tak teda myslíš, abych to jako vzal?

HELGA Zdálo se nám, že bys byl nejvhodnější, ale ten tvůj nápad – tuhle s Dyklem – ten taky není k zahazení! Jestli se na to necítíš, nemělo by smysl tě nutit. Ale ať se vyjádří ještě Dykl –

DYKL Podívejte, přátelé, jsem starý člověk a po osobní kariéře už dávno netoužím! Jestli bych to přesto na vaše naléhání přijal, tak jen proto, že mi v mém věku běží už jen o jediné: o šťastnou budoucnost mého národa. Představa, že by mohl znovu tonout v krvi olahovské tyranie, je pro mne příliš hrozná, než abych dal přednost svému osobnímu pohodlí!

(Aram si nervózně sahá po kapsách, pak pohlédne na hodinky)

HELGA Tak tohle je u mne slovo chlapa! No řekni, Arame –

(Aram spěšně vstane)

ARAM Promiňte, já tady klábosím, a na stole mě už čekají zítřejší úvodníky! *(Aram jde rychle ke dveřím)*

Zatím na shledanou –

DYKL Mějte se hezky, cenzore – *(Aram odejde)*

HELGA Tak co?

DYKL Bylas báječná –

HELGA Je to ale pižďuch, víd?

DYKL Cenzor, no!

(Vstoupí Ruth)

RUTH Promiňte, že ruším, pane prokurátore, ale je tu pan soudce Xiboj –

DYKL Výborně!

(Ruth odejde; Helga vstane a jde ke dveřím; Dykl ji vyprovází)

HELGA Přijdeš večer sám, nebo s Edith?

DYKL Udělám, co bude v mých silách -

HELGA Tak zatím pá -

DYKL Pá - má Sicílie!

(Dykl políbí Helge ruku; Helga odejde; Dykl se vrátí k psacímu stolu, usedne a začne - spokojeně se usmívaje - vyprazdňovat svou lůžku do popelníku. Krátce na to vstoupí Xiboj)

XIBOJ Ať žije revoluce!

DYKL Nemám pro vás dobré zprávy, pane kolego -

(Xiboj nervózně usedne do křesla)

XIBOJ Stalo se něco, pane kolego?

DYKL Stalo. Policie mi předala materiály, usvědčující vás, že jste zneužil tři nezletilá děvčátka a jednoho chlapce -

(Xiboj zmateně vyskočí a zájímavě zvolá)

XIBOJ To je hnusná, sprostá lež!

DYKL Uklidněte se, pane kolego, neboří přece!

(Xiboj zvolna zase usedne)

Podívejte se, jsme přátelé a nebylo by pro mne nikterak lehké vás obžalovat. Za normálních okolností by mi však nic jiného nezbyvalo: přátelské svazky jsem nikdy nedokázal stavět nad svědomí státního prokurátora. My ovšem, jak víte, v normálních podmínkách bohužel nežijeme a já se domnívám, že náš národ nemůže právě dnes - kdy se opět formují síly, usilující o jeho svobodu - ztratit tak významnou oporu zákonnosti, jakou jste vy. Jinými slovy: složitá doba, v níž žijeme, mne nutí dát přednost povinnosti, kterou mám ke své zemi jako občan a vlastenec, před povinností, která vyplývá z mé funkce státního prokurátora. Proto jsem se rozhodl, že ty materiály založím - ja-

kožto neprůkazné - někam, kde je nikdo mimo mne nenajde. Doufám, že mi rozumíte -

XIBOJ Absolutně! To s těmi dětmi je samozřejmě nesmysl, a proto jsem vám za váš rozumný postoj opravdu zavázán!

DYKL Upřímně řečeno, pane kolego: jako soukromá osoba také nemohu věřit, že vy - otec spořádané rodiny - byste byl něčeho takového schopen; charakter těch materiálů je však bohužel takový, že by mne za normálních okolností donutil jít do toho bez ohledu na mé soukromé přesvědčení: řada očitých svědků - výpovědi těch dětí - znalecké posudky lékařů -

XIBOJ Co o mně můžou lékaři vědět! Nebyl jsem na prohlídce ani nepamatuju -

DYKL To je snad už jedno, pane kolego, nemyslíte?

XIBOJ Ano, zajisté -

(Pauza)

DYKL Mimo jiné: prostudoval jsem si znovu ty protokoly -

XIBOJ No a?

DYKL Stein! Takový to byl přece poctivý, přesný vládní úředník -

XIBOJ Zřejmě to byla jen dokonalá maska -

DYKL Dejme tomu. Jak si ale vysvětľujete, že se ke všemu tak otevřeně a kompletně doznává?

XIBOJ Pod tíhou důkazů, pane kolego -

DYKL Takže zřejmě - pokud jde o výměr trestu -

XIBOJ Bude můj rozsudek s vaším návrhem v souladu -

DYKL Nezapomínáte, pane kolego, že tu je ještě obhajoba?

XIBOJ Chcete být zřejmě objektivní –

DYKL Samozřejmě –

XIBOJ V tom případě vám něco poradím: nepodléhejte hysterické atmosféře, kterou kolem té záležitosti vytvořilo několik zfanatizovaných studentů, a uvědomte si, že justice je povinna našemu národu právě dnes – kdy se opět formují síly, usilující o jeho svobodu – ukázat jasně a jednoznačně, že stojí na jeho straně a že je rozhodnuta přísně stíhat každého vlastizrádce!

(Vstoupí Ruth)

RUTH Promiňte, že ruším, pane prokurátore, ale volali ze sekretariátu náčelníka policie, že máte ihned přijít k náčelníkovi –

DYKL Co se děje?

RUTH Nic víc neřekli. *(S úsměvem ke Xibojovi)* A na pana soudce tu někdo čeká –

XIBOJ Na mě? Kdo?

DĚTSKÝ HLAS *(za scénou)* Strýčku –

XIBOJ *(rozpačitě)* Ach ano, to jsou neteře, slíbil jsem jim, že je vezmu do zoologické zahrady –

(Xiboj a Dykl vstanou a jdou ke dveřím; Ruth odejde)

Ještě jednou: díky za vše, pane kolego –

DYKL Není zač, pane kolego –

DĚTSKÝ HLAS *(za scénou)* Strýčku, už jdeš?

XIBOJ *(volá)* Už jdu, Kačenko! *(K Dyklovi)* Ať žije revoluce!

(Opona padá)

Konec jedenáctého obrazu

Na scéně je opět Mohérova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, sedí Helga a Dykl poněkud zaražené v popředí u stolu a hledí na Mohéra, který sedí na stole mezi nimi. V pozadí stojí opřen o trezor Pepi; vpravo na bedně sedí Bobo.

MOHÉR Upřímně řečeno, přátelé, neměl jsem právě lehký život: matka mi zemřela při porodu a otce jsem neměl vůbec, takže na své dětství raději nevzpomínám; vlastně skoro od narození jsem se musel starat sám o sebe. Jaký potom div, že jsem tak záhy našel smysl svého života v práci pro revoluci: v patnácti jsem se dal k partyzánům a v sedmnácti jsem už byl velitelem přepadového oddílu. Po vítězství revoluce jsem se stal náčelníkem naší nové policie. To ovšem – věřte mi! – už vůbec nebyla žádná legrace; sám se kolikrát divím, jak jsem dokázal v té zmatené porevoluční době vybudovat takřka z ničeho organizaci, která je dnes jedinou skutečně disciplinovanou silou ve státě. Jen tak pro zajímavost: víte, s čím jsem začínal? S pěti dopravními strážníky a jedním starým řízlem, který navíc trpěl chronickou zapomnětlivostí!

HELGA Mohére –

MOHÉR Hm?

HELGA Co tím chceš říct?

MOHÉR Nic víc a nic méně, než že se společnost se mnou nikdy nemazlila, a že já se tudíž naučil nemazlit se s ní. Což snad – doufám – vysvětluje

leccos z mé povahy: nutnost čelit neustálému příkoří a nástrahám ze mne udělala houževnatého, ale drsného, cílevědomého, ale tvrdého, zaníceného, ale zároveň trochu prchlivého a hodně podezíravého člověka, který ví, že se přílišná sentimentalita nevyplácí a že ničeho v životě nedosáhne zadarmo. Nic naplat: patřím prostě – se vším dobrým i špatným, co to s sebou nese – k povstalecké generaci, k těm tvrdým hochům, jejichž univerzitou byla džungle – a to mi už nikdo neodpáře. Takže jak vidíte, znám své přednosti, ale znám i své meze a všech temných stránek své povahy jsem si vědom stejně dobře jako svých zásluh. A je mi také jasné, co z toho vyplývá: že jsou úkoly, na které se hodím, a úkoly, na které nikoliv –

HELGA Mohére –

MOHER Hm –

HELGA Co tím chceš říct?

MOHER Podívejte, přátelé: nejsem dítě a vím, že řídit moderní samostatný stát je něco jiného než řídit nájezdy na bohaté statkáře; proto jsem si nikdy taky nemyslel, že jsem ideální osobou na funkci předsedy Revoluční rady. A pokud jsem to ze začátku chtěl vzít na sebe, bylo to vyloženo z nouze: nepředpokládal jsem totiž, že by někdo jiný vůbec byl ochoten se toho ujmout. Takže pochybnosti o mém eventuálním předsednictví přede mnou opravdu skrývat nemusíte: zcela se s nimi – jak vidíte – ztotožňuji. Ba co víc: jsem vděčen vaší iniciativě za to, že se zřejmě nebudu muset ujmout břemene, které bych při své povaze asi jen stěží donesl do správného cíle.

– (Rozpačitá pauza)

DYKL Nechápu, plukovníku, o čem to mluvíte –

MOHER Nenamáhejte se, prokurátore: vím vše. Před chvílí tady byl Aram –

HELGA To jsem si mohla myslet! Co ti všechno nazvanil?

DYKL Jistě to celé zkreslil!

HELGA Uvažovali jsme jen tak – o různých možnostech –

DYKL Je nám to nesmírně trapné –

MOHER Neomlouvajte se, přátelé! Vidíte přece, že mnení vůbec proč –

– (Pauza)

HELGA Takže – rozumím-li dobře – jsi s námi vlastně zajedno, že by měl být předsedou rady Dykl –

MOHER To ne –

HELGA Jak to?

MOHER Nezlobte se, prokurátore, ale to by byl zase druhý extrém: bez určité dávky energie, rozhodnosti a vůdcovského nadání se předseda Revoluční rady přece jen neobejde!

DYKL No tak já si o sobě také nemyslím, že –

HELGA Mohére –

MOHER Hm?

HELGA Kdo by to vlastně měl podle tebe řídit?

MOHER Cenzor.

– (Dykl a Helga vzrušeně vyskočí)

HELGA Cože?

DYKL Ale to přece –

HELGA To myslíš vážně?

MOHER Proč ne? Všichni si ho váží – dokáže respektovat názor ostatních – mohl by být takovým

sjednocujícím elementem! Navíc má jako jediný šanci na všeobecnou podporu: major je také pro něho, on sám je ochoten to přijmout a vaši důvěru si už získal ve chvíli, kdy jste o něm sami jako o možném předsedovi uvažovali!

(Helga a Dykl zdrceně dosednou; delší rozpačitá pauza)

HELGA Mohére -

MOHÉR Hm?

HELGA Viš stejně dobře jako my, že Aram předse-
dou být nemůže, protože je to člověk bez koncep-
ce, bez fantazie, bez osobnosti. Navrhuješ ho jen
proto, abys nás donutil volit nakonec tebe! Nač ale
celý tenhle tyátr? Copak to máš zapotřebí? Vždyť
je to ponižující pro tebe i pro nás! Za co nás vlast-
ně máš? Za nějaké fanatiky, neschopné nepředpo-
jaté úvahy? Připouštím, že jsme určité obavy z ně-
kterých tvých trochu autoritativních metod měli -
takové obavy jsi ale přece před chvílkou nejlíp
rozptýlil ty sám, když jsi sám sebe tak skvěle roze-
bral - líp, než by to dokázal kdokoli z nás! Člověk,
který tak přesně zná svoje omezení, už tím, že ho
zná, ho přece vnitřně překonává! Ostatně - po
pravdě řečeno - když jsi tady před chvílkou mlu-
vil o sobě jako o tvrdém synu džungle, dokázal jsi
celým svým výkladem pouze to, co já osobně o to-
bě tuším už dávno: že ve skutečnosti ničím tako-
vým nejsi a že to všechno je jen škraboška, za níž
se skrývá naopak velice plachý člověk s citlivým
a snadno zranitelným srdcem, kterého jen okol-
nosti donutily hrát něco, čím vlastně vůbec není!
*(Pauza; Mohér seskočí ze stolu, projde se zamyšleně míst-
ností a pak se zastaví v pozadí a obrátí se k Helze)*

MOHÉR Helgo -

HELGA Hm?

MOHÉR Co tím chceš říct?

HELGA To je snad jasné, ne?

*(Dykl si nervózně sahá po kapsách, pak pohlédne na
hodinky)*

MOHÉR Je to i váš názor, prokurátore?

(Dykl spěšně vstane)

DYKL Promiňte, já tady klábosím a v kanceláři mě
už čeká spousta lidí - *(Dykl jde rychle k levým dveřím)*
Ať žije revoluce!

MOHÉR Mějte se hezky, prokurátore -

*(Dykl odejde levými dveřmi; Helga vstane, přistoupí k Mo-
hérovi a vezme ho s úsměvem za ruce)*

HELGA Tak co?

MOHÉR Jsi jediný člověk na světě, kocourku, který
mi opravdu rozumí!

*(Mohér obejmě Helgu a dlouze ji políbí; pak se od ní na
okamžik odtrhne, zadívá se jí zblízka do očí a zároveň
dá rukou za jejími zády pokyn Pepimu a Bobovi, aby
odešli. Pepi a Bobo nepozorovaně zmizí levými dveřmi;
Mohér opět začne Helgu líbat; líbají se dlouho a vášnivě.
Pak se Mohér náhle od Helgy odtrhne, usedne a položí
zkroušeně hlavu na stůl. Helga na něho chvíli rozpačitě
hledí, pak náhle sundá z věšáku bič a obrátí se k Mohé-
rovi)*

HELGA Kočičko -

*(Mohér vzhledne k Helze, a když uvidí v její ruce bič,
vzrušeně vyskočí)*

MOHÉR Můžu?

*(Helga s plachým úsměvem přikývne. Mohér k ní okamži-
tě přiskočí, vytrhne ji bič z ruky a začne ji divoce bít.*

Helga před ním prchá, on ji pronásleduje po místnosti. Po krátké divoké honičce strhne Mohér Helgu na zem, vrhne se k ní a už zcela nepřítelně ji bičuje. Oba vzdychají rozkoši)

HELGA (kvílí) Au! Au! Au!
(Opona padá)

Konec dvanáctého obrazu

(396)

TRINÁCTÝ OBRAZ

Na scéně je opět Dyklova kancelář. Vše jako obvykle, na věšáku visí talár. Když se otevře opona, je na scéně pouze Ofir. Sedí v křesle, před sebou má šálek kávy a své kapesní zrcátko, před nímž si pečlivě kroutí svůj knír. Po chvíli vstoupí Dykl ve svrchníku.

DYKL Dobré odpoledne, majore. Čekáte dlouho?
OFIR Chvilku -

(Dykl si sundává svrchník; věší ho na věšák a obléká si talár; Ofir strčí zrcátko do náprsní kapsy)

Tak co je nového? Prý jste byl u plukovníka -

DYKL Byl -

(Dykl si oblékl a upravil talár, přejde k psacímu stolu a usedne; Ofir si míchá kávu; tísňivá pauza)

OFIR Stalo se něco?

DYKL Mám strach, majore -

OFIR Z čeho?

DYKL Že to všechno neskončí dobře -

OFIR Proč myslíte?

(Dykl si prohlíží kapsy - to, co hledá, však nenajde, proto vstane, přejde zpět k věšáku a začne prohlížívat kapsy svého svrchníku)

DYKL Mluvil s vámi plukovník?

OFIR Kdy?

DYKL Teď -

OFIR Naposled tady u vás - dnes dopoledne -

DYKL Později ne?

OFIR Ne. Proč?

DYKL Jen tak -

(Dykl konečně našel, co hledal: lulku, tabák a příslušné

(397)

náčiní. Vráti se k psacímu stolu, usedne a začne si lulku pozorně nacpávat a zapalovat)

OFIR Rozumím-li vám dobře, prokurátore, nesmí-
řil jste se dosud s myšlenkou převzetí moci – je to
tak?

DYKL Jak se to vezme –

OFIR Násilí ale opravdu nelze potlačit jinak než
násilně – tak už to bohužel je!

DYKL Já vím, majore. Proto taky tolik revolucí
skončilo nakonec stejnou hrůzovládou, jako byla
ta, kterou smetly –

OFIR Chcete tím říct, že každý boj za svobodu vede
k nové diktatuře?

DYKL Ne. Myslím si jen, že nutnost užít v boji proti
násilí násilných metod dává mnoha lidem skvě-
lou příležitost vybíjet si pod hlavičkou boje proti
násilí svoje násilnické spády. Jaký potom div, že
nenajdete diktaturu, která by o sobě neprohlašo-
vala, že vlastně jen zachraňuje společnost před
hrozbou jiné diktatury!

OFIR Na každé dobré věci se občas přiživují špatní
lidé – z toho přece ještě nic nevyplývá –

DYKL No vidíte, majore, a já si zase myslím, že
mezi špatnou věcí a dobrou věcí, kterou zkazili
špatní lidé, není vůbec žádný rozdíl – je-li výsle-
dek týž! V politice přece nezáleží na slovech
a úmyslech, ale jediné na činech a výsledcích!
Vždyť prý i olahovci mluví o svobodě a demokra-
cii – a přesto nás ani nenapadne přihlížet k tomu,
co říkají, ba ani k tomu, co si myslí, víme-li zcela
bezpečně, k čemu jejich úsilí povede!

OFIR Dobrá, ale jak to souvisí s námi?

DYKL Velmi těsně: vyústí-li náš zásah nakonec ta-
ké do nějaké nové policejní diktatury, nebude ni-
koho zajímat, že nám šlo o dobrou věc, kterou
zkazil špatný člověk – budeme prostě odpovědni
za špatnou věc! Už chápete, co mne znervózňuje?
OFIR A vy myslíte, že něco takového naší akci
ohroží?

*(Dykl zvolna vstane a přejde do pozadí, kde se opře a ob-
vrátí k Ofirovi)*

DYKL Poslyšte, majore, co si vy vlastně myslíte
o plukovníkovi?

OFIR Co bych si o něm myslel? Servítky si sice ke
všemmu nebere, ale vždycky jde obětavě za věcí,
kterou považuje za dobrou –

DYKL Někdy až příliš obětavě, nezdá se vám?

OFIR Proč myslíte?

DYKL Protože je často ochoten obětovat i to, co by
obětovat neměl –

OFIR Například?

DYKL Kritickou soudnost, objektivitu, morální zá-
sady –

OFIR To je ovšem velice vážné obvinění, prokurá-
tore!

(Dykl usedne na roh psacího stolu)

DYKL Majore –

OFIR Ano?

DYKL Mohu se spolehnout, že to zůstane jen mezi
námi?

OFIR Samozřejmě –

DYKL Řeknu vám tedy, co si myslím: odstraňovat
hrozbu olahovského puče pod Mohérovým vede-
ním znamená vyhánět čerta belzebubem!

OFIR No promiňte –

DYKL Víte, já nepochybuji, že Mohér ty olahovce vyřídí, obávám se ale, že to udělá za cenu tolika násilností a svévole, že je otázkou, zda by nebylo pro národ lepší, kdyby se vrátil Olah –

OFIR To říkáte vážně?

DYKL Naprosto vážně, majore! Věřte mi: tomu člověku jde především o neomezenou osobní moc a naším úkolem je pouze mu k ní dopomoci! A my mu k ní také dopomůžeme – pokud se nám ovšem nepodaří dnes večer ještě celou situaci nějak zvrátit –

OFIR Co bude dnes večer?

DYKL Schůzka u Helgy, kde se znovu založí Revoluční rada – tentokrát v pětičlenném složení – a kde se bude volit předseda.

OFIR Jak to, že o tom nic nevím? Jako místopředseda přece –

DYKL Nevíte zřejmě víc věcí, milý majore –

OFIR Co ještě nevím?

DYKL Že chcete za předsedu cenzora –

OFIR Já? No dovolte? Co je to za nesmysl? To bychom se přece mohli jít rovnou pověsit na náměstí Svornosti! Jak jste na tohle, prosím vás, přišel?

DYKL Tvrdil to plukovník –

OFIR To že tvrdil?

DYKL Přesně to!

(Ofir pohlédne nervózně na hodinky, načechá spěšně vstane)

OFIR Promiňte, já tady klábosím, a přitom mám být už dávno na schůzi generálního štábu! *(Ofir jde rychle ke dveřím)* Zatím na shledanou –

(Ofir odejde. Dykl za ním chvíli zaraženě hledí, pak pomalu obejde stůl, postaví na něj svou aktovku, začne vyndávat ze zásuvky své věci – obrázkový časopis, termosku a pytlík se svačinou – a pečlivě je ukládá zpět do aktovky. Mezitím vstoupí Ruth a uklízí prázdný šálek od kávy)

DYKL Nevolala žena?

RUTH Nevolala, pane prokurátore –

DYKL Ale s někým jste prve mluvila –

RUTH *(rozpačitě)* Já? Ne –

(Dykl uloží do aktovky ještě spisy ze stolu; Ruth zamíří s šálkem ke dveřím)

DYKL Ruth –

(Ruth se zastaví a obrátí se k Dyklovi)

RUTH Přál jste si, pane prokurátore?

DYKL Jezdíte ráda na venkov?

RUTH *(s úsměvem)* Ano, velice –

(Pauza; pak Dykl náhle odloží svou luku, přistoupí rychle k Ruth a uchopí ji za ruku)

DYKL Ruth! Má maminka žije na venkově, v takovém starém stavení na kraji vesnice, kousek od lesa. Mám tam slunný pokojík v podkroví – na stole džbán s čerstvou diviznou – na posteli voňavé kanafasové peřiny – odjedme tam spolu!

RUTH Pane prokurátore!

(Dykl náhle padne před Ruth na kolena a obejmě její nohy)

DYKL Já tě potřebuju, neumíš si představit, jak tě potřebuju, jsi to jediné, co na tomhle světě mám! *(Vtom se rozlétnou dveře a stane v nich Edith. Dykl zmařeně vyskočí a začne si rozpačitě oprašovat na kolenou svůj talár)*

EDITH Že se nestydíš, ty starý oplzlý prasáku!

(Edith přistoupí k Dyklovi, vytrhne mu z kalhot opasek a začne ho jím divoce bít do zadku)

DYKL *(kvílí)* Au! Au! Au!

(Opona padá)

Konec třináctého obrazu

Na scéně je opět Mohérova kancelář. Vše jako obvykle. Když se otevře opona, jsou na scéně pouze Mohér a Helga: Mohér zpotený, rozcuchaný a neupravený – sedí na zemi, opřený zády o nohu stolu, v ruce drží bič a tupě zírá před sebe: zřejmě je zcela vysílen. Helga, která je naopak čilá a plná života, sedí u stolu, před sebou zrcátko a různé kosmetické potřeby, a upravuje se.

HELGA Jsi tak živočišný, kočičko –

MOHER Co?

HELGA Že jsi tak živočišný –

MOHER Hm –

HELGA Je to pro mne s tebou všechno tak nové – tak nezvyklé –

MOHER Jo?

HELGA Víš, to ty můžeš těžko pochopit, ale chvíle s tebou – jak bych to řekla? – mám prostě takový pocit, jako bys mi najednou vracel mládí – krásu – život – jako bych poprvé v životě byla skutečně ženou –

(Vtom se rozlétnou levé dveře a v místnosti stane Ofir. Helga i Mohér k němu překvapeně vzhlednou)

OFIR Promiňte, plukovníku, že přicházím neohlášen, ale jde o krajně závažnou věc!

HELGA Co se stalo, Ofire?

(Levými dveřmi vklouznou do místnosti Pepi a Bobo a zaujmou svá obvyklá místa)

OFIR Nad Revoluční radou visí hrozba rozkołu. Jestli ji okamžitě neodvrátíme, bude to konec všech nadějí na lepší budoucnost tohoto národa.

HELGA O jakém rozkolu to, prosím tě, mluvíš?
OFIR Jak jsem právě zjistil, plukovníku, někteří členové Revoluční rady mají zásadní námitky proti tomu, abyste byl jejím předsedou.
HELGA Co to plácáš, Ofire? Kdo má námitky?
OFIR Například prokurátor -
HELGA Dykl? Před chvilkou přece - *(K Mohérovi)*
No řekni, kočička -
MOHER Co?
HELGA Seděl přece tady -
MOHER No jo -
OFIR Nevím, co říkal vám, vím ale, co říkal mně. Nehodlám posuzovat, nakolik jsou jeho námitky oprávněné. Ale sám fakt, že s vámi, plukovníku, jako předsedou nesouhlasí, stačí mi k jistotě, že tu funkci zastávat nemůžete.
MOHER Proč ne?
HELGA Předsedou, Ofire, bude ten, kdo dostane dnes večer většinu hlasů! *(K Mohérovi)* Vid, kočička?
MOHER No -
OFIR Luxus většinové volby si dovolit nemůžeme!
HELGA Proč?
OFIR Protože pracujeme ve zcela zvláštní situaci, kdy žádný z nás nemůže převzít v zemi moc sám, ale každý může sám převzetí moci zmařit. Připustit za těchto podmínek, aby jediný z nás měl vážné pochybnosti o našem vůdci, a tím i o jeho rozhodnutích, znamenalo by dávat v sázku úspěch celé akce. Takové riziko si ovšem dovolit nemůžeme. Proto je nutné, abychom měli v čele člověka, který bude mít důvěru všech!

HELGA Ofire! Uvědomuješ si, co říkáš?
OFIR Samozřejmě!
HELGA Vždyť ty nám tady vlastně nepřímo vyhrozuješ zradou! *(K Mohérovi)* No řekni, kočička, není to nátlak?
MOHER Hm -
OFIR Možná to je nátlak. Ale nátlak v zájmu dobré věci. Anebo není snad lepší, když já tím teď jen vyhrožuji, než aby to prokurátor později skutečně provedl?
MOHER Na tom něco je -
HELGA Dobrá, at je tedy volba jednomyslná! Potom ale nemůže s funkcí předsedy počítat ani Dykl, protože Mohér a já budeme proti! *(K Mohérovi)* Vid, kočička?
MOHER Co?
HELGA Že nebudeme volit za předsedu Dykla?
MOHER To tedy ne -
OFIR Kdo říká, že by měl být předsedou on? Vždyť k tomu nemá vůbec předpoklady!
HELGA Tak vidíš! Co tedy chceš dělat?
OFIR Víte dobře, plukovníku, že nejsem ctižádostivý člověk a že jsem nikdy netoužil po funkcích. Jsem ale voják, a jsem tudíž zvyklý přijímat úkoly, které jsou v zájmu celku, bez ohledu na to, jestli po nich toužím nebo ne. Jinými slovy: jsem v tuto chvíli, jak se zdá, jediným členem Revoluční rady, který má k předsednické funkci předpoklady a který má zároveň naději, že dostane důvěru všech ostatních, jsem ochoten - v zájmu naší revoluční jednoty - vzít toto břímě na sebe. Samozřejmě s podmínkou, že vy - jako zkušený

revolucionář a jako autor myšlenky převzetí moci -
- budete mým místopředsedou, rádcem a nejtěs-
nějším spolupracovníkem -

(Rozpačitá pauza)

HELGA Mohére -

MOHÉR Hm -

HELGA Co ty na to?

MOHÉR Já? Co já -

HELGA Když se to tak vezme - je to koneckonců
docela čestný návrh, ne?

MOHÉR Hm -

HELGA Ofir to určitě myslí upřímně -

MOHÉR Hm -

HELGA Myslím, že se ti s ním bude dobře dělat -

OFIR Je to i váš názor, plukovníku?

(Pauza)

HELGA *(k Mohérovi)* Tak řekni něco!

MOHÉR Co na to můžu říct?

HELGA Souhlasíš tedy s Ofirovým návrhem?

MOHÉR Já se nikam netlačím -

OFIR Děkuji vám za důvěru, přátelé. Vedení dneš-
ní schůzky se tedy ujmu už já a vy, plukovníku -
až dojdeme k otázce předsedy - navrhneme a zdů-
vodníme to, na čem jsme se právě shodli. Platí?

(Pauza)

HELGA *(k Mohérovi)* Neslyšíš? Ptá se tě, jestli to ve-
čer navrhneš -

(Pauza)

OFIR Uděláte to, plukovníku?

MOHÉR No jo -

(Ofir srazí podpatky)

OFIR Jsem rád, přátelé, že jsme našli důstojné

východisko z naší vnitřní krize. Ať žije revoluce!
HELGA Počkej, Ofire, svezu se s tebou -

*(Helga rychle hází své kosmetické potřeby do kabelky,
zastává a míří spěšně k levým dveřím. Ofir udělá čelem
k zádům a také odchází)*

MOHÉR Kocourku -

HELGA Já nejsem žádný tvůj kocourek! *(K Ofirovi)*
Jdeme, puňto?

*(Ofir a Helga odejdou levými dveřmi. Mohér za nimi
chvilku zaraženě hledí, pak kývne na Pepiho a Boba,
kteří k němu přistoupí, pomohou mu na nohy a odvedou
ho k umyvadlu. Bobo pak uklidí na věšák bič a oba zau-
jmou opět své obvyklé pozice. Mohér se protáhne a pak se
pomalu a s námahou svlékne do půl těla, přitom si pro
sebe cosi bručí. Když je hotov, chvíli ještě otálí, šklebí se
na Pepiho, který na něho povzbudivě mrká, načež spustí
naplno vodu a strčí pod ni hlavu. To ho probudí k životu:
začne spokojeně hekat, prskat, smát se, různě se pod vo-
dou otáčet a vášnivě si rukama omývat obličej, hrud,
páže, krk, záda. Vtom se ozve zaklepání)*

MOHÉR *(zvolá)* Kdo to je?

*(Levé dveře se pomalu pootevrou a do místnosti nesměle
vstoupí Ministerský předseda v cylindru)*

PŘEDSEDA Můžu?

MOHÉR Ale rychle, pospíchám -

*(Ministerský předseda vklouzne dovnitř, v náručí proutě-
ný košík uzavřený víkem, takže jeho obsah nevidíme. Mo-
hér pokračuje po celý další rozhovor ve svém energickém
mytí, znovu a znovu se cáká ve vodě, obrácen zády k míst-
nosti. Ministerský předseda položí svůj košík opatrně na
stůl)*

Na houby, na houby?

PŘEDSEDA (rozpačité) Ne -

MOHÉR Já myslel -

(Ministerský předseda sundá svůj cylindr a podává ho Bobovi, ten ale jen letmým pohledem ukáže na věšák. Ministerský předseda pověsí tedy svůj cylindr na věšák a pak rozpačité usedne. Kratší pauza)

Tak co je?

PŘEDSEDA Pane plukovníku, já vím, že jako ministerský předseda musím jít v dodržování zákonosti příkladem vstřícnosti, a že proto nemohu do Steinova případu nijak přímo zasahovat -

MOHÉR Jsem rád, že to víte -

PŘEDSEDA Chápu také, že když jde o vlastizradu, musí osobní city stranou -

MOHÉR Taky si myslím -

PŘEDSEDA Na druhé straně ovšem musím přiznat, že to, co jste mi o Alfrédovi řekl, mi zasadilo jednu z nejbolestivějších ran, jaké jsem kdy zažil -

MOHÉR To věřím -

PŘEDSEDA Snad mám z toho důvodu právo zajímat se aspoň - abych tak řekl - o lidský aspekt celé záležitosti -

MOHÉR Jestli tím myslíte jeho průdušky, tak jsem vám přece řekl jasně, že -

PŘEDSEDA Já vím - já vím -

MOHÉR No tak! Co ta sekretářka? Už nevolala?

PŘEDSEDA Kdo prosím? Aha, aha, ovšem. Ano, před chvílkou volala znova -

MOHÉR No a?

PŘEDSEDA Prý ti Olahovi stoupenci změnili tak-
tiku -

MOHÉR Přešli ke konspiraci, ne?

PŘEDSEDA Ano -

MOHÉR Čekal jsem to -

PŘEDSEDA Místo toho veřejného spolku ustavili prý jakýsi tajný orgán, který má už přímo provést státní převrat. Dnes večer mají tajnou schůzku, kde domluví všechny podrobnosti -

MOHÉR A sakra!

(Mohér skončil své mytí, přejde k věšáku, sundá ručník a začne se jím - nyní už obrácen čelem k místnosti - energicky a důkladně po celém těle drhnout)

To už přestává být sranda, co?

PŘEDSEDA Pokud jde o mne, pane plukovníku, mám stále intenzivnější pocit, že si z nás někdo pěkně vyvystřelil -

MOHÉR Na takovéhle pštrosí pocity doplatila už nespousta ministerských předsedů! A taky zapomínáte, že nám celou tu věc už prakticky potvrdil i Stein -

PŘEDSEDA Pane plukovníku -

MOHÉR Ano?

PŘEDSEDA Alfréd -

MOHÉR Co ještě?

PŘEDSEDA Víte, musel byste ho znát: je to zvláštní člověk, starý mládenec, pedant, otrok svých zvyků. Je například chorobně čistotný, třikrát denně se koupe a po každé koupeli musí mít čistou košili. Když si představím, že je mezi cizími lidmi, zločinci, jak už to ve vězení bývá, a že některý z nich - s prominutím - možná i páchne - pane plukovníku, řeknu to rovnou: bojím se, že tam utrpí -

MOHÉR Jděte s tím už! Co by trpěl! Vodu má přímo

na cele, takže se může pro mě za mě cákat třeba celý den! Co ještě říkala ta ženská?

PŘEDSEDA Víte, co je prý jejich hlavním argumentem proti vládě? Že prý nejsme schopni čelit aktivizaci Olahových stoupenců, vyvolané zprávou, že generál žije! Tvrdí prý, že svým zákrokem chtějí zachránit naši demokracii před olahovským pučem!

MOHÉR Takže se vlastně tváří, že chtějí bojovat proti nebezpečí, které sami ztělesňují -

PŘEDSEDA Ano -

MOHÉR Pěkná perfidnost!

(Mohér skončí své utírání, pověsí ručník na věšák a začne se pečlivě opět oblékat, upravuje si oblek, pistole a podobně)

PŘEDSEDA Ruku na srdce, pane plukovníku: vám se to opravdu nezdá být celé za vlasy přitažené?

MOHÉR A víte, že ne?

PŘEDSEDA Ostatně i kdyby to byla pravda - nevěřím, že by to mohlo představovat nějaké reálné politické nebezpečí! Nevěřím totiž, že národ, který ideu svobody a demokracie považuje právem za sám smysl svých národních dějin, by se krátce poté, co si demokracii konečně s takovými oběťmi vybojoval, nechal o ni přes noc připravit několika fanaticy, kteří nikoho nezastupují! Ne, ne, na to přece u nás nejsou podmínky -

MOHÉR Prosím vás - podmínky! Nebuďte dětina -

PŘEDSEDA A vůbec - já vás o tom informoval a skutečně nevím, co bych v tom mohl ještě více udělat -

MOHÉR Já vám to řeknu: okamžitě vyhlásit v zemi mimořádný stav, provést částečnou mobilizaci

a vybavit armádu, policii a justici zvláštními pravomocemi!

PŘEDSEDA Na základě dvou anonymních telefonických rozhovorů? Vždyť by se mi každý vysmál!

MOHÉR Jak myslíte! Nakonec - je to vaše věc: jak si kdo ustele, tak si lehne! Ale až vás povedou na náměstí Svornosti, neříkejte laskavě, že jsem vás nevaroval! A teď už musím jít -

(Mohér je oblečen a upraven a chystá se k odchodu)

PŘEDSEDA Pane plukovníku -

MOHÉR Co je?

PŘEDSEDA Víte, možná vám to připadne podivínské, ale Alfréd -

MOHÉR Tak vy mi s ním nedáte pokoj?

PŘEDSEDA Vždyť je to opravdu jen maličkost! Pokuste se, prosím, do toho vžít: žil docela sám, jen se svým věrným kocourkem Mourkem. Ta nemá tvář pro něho byla tímtež, čím je pro vás vaše matka, žena či dítě, a já se obávám, že delší vzájemná izolace by mohla pro oba skončit tragicky. Zkrátka a dobře: chtěl jsem se vás zeptat, zda byste Alfrédovi nepovolil, aby měl Mourka u sebe -

MOHÉR Zbláznil jste se? To nevíte, že přechovávání zvířat a drůbeže je v našich ústavech z hygienických důvodů přísně zakázáno?

PŘEDSEDA Mourek je absolutně čistotný - *(Ministerský předseda otevře svůj košík a opatrně z něj vyjme živou kočku)* No podívejte - není roztomilý?

(Mohér divoce uskočí a odběhne do pozadí, kde se vyděšeně přitiskne k Pepimu; Ministerský předseda to nevšímá, je plně zaujat kočkou, něžně ji hladí. Ke kočce)

Mňau! Mňau! Mňau!

STEIN *(kvílí za scénou)* Au! Au! Au!

MOHÉR *(vykřikne)* Dejte to pryč!

(Ministerský předseda smutně pokývá hlavou, načež kočku opět opatrně uloží do košíku a košík zavře. Pauza. Mohér se vrátí ke stolu; Ministerský předseda se dívá zarytě do země, pak si smutně povzdechne)

PŘEDSEDA Nemáte Mourka rád –

(Ministerský předseda vezme opatrně do náruče svůj košík, jde k věšáku a nasadí si cylindr. Mohér mezitím přistoupí k Pepimu a sykne na něho)

MOHÉR *(šeptem)* Špendlík –

(Pepi rychle vytáhne z klopý špendlík a podá ho nenápadně Mohérovi. Ministerský předseda jde sklesle k levým dveřím; když míjí Mohéra, Mohér ho nenápadně bodne špendlíkem do zadku. Ministerský předseda vykřikne bolestí a komicky poskočí – cylindr mu přitom sklouzne na oči)

PŘEDSEDA Au!

(Ministerský předseda se vypoťácí levými dveřmi pryč. Jakmile zmizí, začnou se Pepi a Bobo smát. Vzápětí se prudce otevřou levé dveře a stane v nich Matouš: Pepi a Bobo okamžitě ztichnou a otočí se k němu; krátká pauza. Matouš se zkoumavě rozhlíží, podívá se vyčítavě na Mohéra, klopícího zahanbeně zrak, pak se opět otočí, aby odešel levými dveřmi. Jakmile je však zády k místnosti, Mohér se neubrání a píchne do zadku i jeho. Matouš vykřikne bolestí a komicky poposkočí)

MATOUŠ Au!

(Mohér, Pepi a Bobo propuknou v hurónský smích. Opona padá)

Konec čtrnáctého obrazu

(412)

PATNÁCTÝ OBRAZ

Na scéně je opět hala Helžiny vily. Vše jako v prvním obraze. Když se otevře opona, zastihujeme Ofíra, Helgu, Dykla, Arama a Mohéra uprostřed porady; všichni sedí na svých místech kolem stolu a popíjejí koňak; Dykl kouří svou lulkou. Na stole je mísa s obloženými chlebičky. Pepi a Bobo zaujmají rovněž svá místa z prvního obrazu.

OFÍR Jakmile budeme mít v rukách rozhlas a televizi, přeruší se vysílání a vrazí se tam nějaká náladová hudba. Převzetí moci se oznámí národu, teprve až bude plukovník hotov se zatýkáním –

ARAM Aby se to náhodou někdo nedozvěděl a nestal ještě pláchnout, že jo?

OFÍR Přesně tak. Obsazování budov bude samozřejmě úkolem armády. Myslíte, že to zvládnou s jedním praporem?

HELGA Záleží na tom, puňto, co budou dělat ty ostatní –

OFÍR Chci je poslat na manévry do hor –

ARAM *(k Mohérovi)* Jak se dozvím, šéfe, že jste s tím zavíráním hotovej?

MOHÉR Brnknu ti –

ARAM Fajn!

HELGA Poslyš, puňto, a co letectvo?

OFÍR Letectvo? Vidiš, sakra, na to jsem zapomněl – *(Pauza; Ofír si vyndá kapesník a udělá si na něm uzel;*

Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě –

(413)

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku)

OFIR Až se oznámí převzetí moci, přečte se naše svolání k národu, ústavní zákon o Revoluční radě a nakonec příslušná policejní nařízení, čímž vznikne jakýsi programový blok, který se bude pak každou hodinu opakovat. *(K Aramovi)* Zajistíte to, cenzore?

ARAM No jasně -

HELGA Jak jsi na tom s lidmi, Arame?

ARAM Pět chlápků bych měl -

OFIR Ten zákon o Revoluční radě byste si mohli vzít na starost vy, prokurátore. Naškicknete to, vidíte?

DYKL Jistě -

HELGA *(k Aramovi)* Co je to za chlápky?

ARAM Napíšou, co jim řeknu -

HELGA Aby to nebyli jen nějakí starí fanatici nebo mladí gauneři -

ARAM Vždyť běží jen o těch pár kritické dnů, než ostatní dostanou rozum a začnou se přidávat!

DYKL *(k Ofirovi)* Zřejmě by to mělo být něco v tom smyslu, že veškerá výkonná státní moc přechází do rukou Revoluční rady - myslel jste to tak?

OFIR Jo. Ale moc zákonodárná snad taky, ne?

DYKL To by znamenalo rozpustit parlament -

OFIR Přirozeně -

DYKL Nevyvolá to ve veřejnosti falešný dojem, že chceme zlikvidovat demokracii?

OFIR Myslíte tedy parlament zachovat?

DYKL Můžeme ho prostě naplnit našimi lidmi -

OFIR Na tom něco je -

(Pauza; Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě -

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku)

OFIR Pokud jde o ta policejní nařízení - máte o tom, splukovníku, už nějakou konkrétní představu?

MOHER V podstatě by mělo jít o zákaz shromažďování, cestování, poslouchání cizího rozhlasu, politických diskusí, opozičního tisku a tak -

OFIR Výborně!

HELGA Kdo to všechno vlastně přečte? Neměla by se aspoň do televize sehnat nějaká nová hlasatelka?

OFIR To určitě! *(K Aramovi)* Seženete někoho, cenzore?

ARAM Slíbil jsem to svý starý -

OFIR Fajn! *(K Mohérovi)* Koho všeho zatknete, plukovníku?

MOHER *(obráti se k Pepimu)* Máš to lejtro?

(Pepi vytáhne z kapsy zmuchlaný papír a podá ho Mohérovi, který ho podá Ofirovi)

Tuhle je seznam. Kdyby vás ještě někdo napadl, tak ho tam připište -

(Ofir hledí do seznamu a souhlasně přikyvuje; Dykl mu do něho nahlíží přes rameno. Aram se nakloní k Helze a ukáže na mísu s chlebičky)

ARAM *(tiše)* Můžu?

HELGA Samozřejmě -

(Aram si vezme chlebiček a s chutí ho sní, pak si utře ruce do kapesníku)

DYKL Vždyť je tam celá vláda!

MOHÉR No a?

DYKL Myslel jsem, že se zatýkání omezí jen na osoby podezřelé z přípravy toho puče!

OFIR Nezlobte se, prokurátore, ale bezprostřední hrozba olahovského puče, o níž nás tady plukovník informoval, je jen důsledkem celkové situace v zemi – a za tu je odpovědná vláda, ne? Chceme-li vymýtit zlo i s jeho kořeny, musíme smést především ty, kdo to zlo umožňují – jinak se z toho marasmu nevyhrabeme nikdy! Ostatně slyšel jste přece, co je obsahem poslední Steinovy výpovědi! A že ministerský předseda odmítl všechny plukovníkovy návrhy na bezpečnostní opatření a zajímal se raději o osud Steinova kocoura – to vám není divné?

DYKL V tom případě bych se aspoň přimlouval, aby zatčení vlády proběhlo v souladu se zákony a pokud možno lidsky –

OFIR To je snad samozřejmé, ne?

(Ofir cosi přepíše do seznamu a pak ho vrátí Mohérovi, který ho podá Pepimu; Pepi si ho zase nacpe do kapsy)
Má někdo nějaký dotaz, přátelé?

HELGA Neměli bychom uzavřít vysoké školy?

OFIR Určitě!

HELGA Co ale uděláme se studenty?

OFIR Pošlem je na plantáže a do dřevařského průmyslu – samozřejmě tak, aby jich nikde nebylo víc než dva –

MOHÉR A pár nejhorších buřičů bychom mohli pro výstrahu veřejně popravit na náměstí Svornosti!

OFIR Plukovníku –

MOHÉR Co je?

OFIR Ale to přece –

MOHÉR Dělá to každá revoluce!

HELGA Kočičko!

MOHÉR Tak ne, no –

(Pauza)

OFIR Ještě nějaký dotaz, přátelé?

HELGA Jak to bude s diplomatickým uznáním?

Myslíš, že nás uznají?

OFIR Nevzala by sis to na starost?

HELGA Klidně –

OFIR Zajdeš na nejdůležitější ambasády, víš které, víd?

HELGA To je snad jasné, ne? Co jim ale mám nabídnout?

MOHÉR Co by? Náš zemní plyn –

OFIR Plukovníku –

MOHÉR Co je?

OFIR Ale to přece –

MOHÉR Na diplomatické uznání to stačí, ostatní uvidíme pak –

(Pauza)

OFIR Ještě něco, přátelé?

(Když se za pravými dveřmi ozve jakési vrznutí. Mohér, Pepi a Bobo vytrhnou okamžitě své pistole a zamíří na pravé dveře; když jimi krátce nato vstoupí Miriam, opět své pistole zastrčí)

MIRIAM Dobrý večer –

HELGA To je dost, že jsi tady! Kdes byla?

MIRIAM U Judith –

HELGA Nelži! Žes byla na demonstraci?

MIRIAM Jen chvíli, tetičko –

HELGA Že se nestydiš! Ale varuji tě: to bylo naposled!

(Miriam jde zaraženě ke schodům a pak po nich zvolna stoupá nahoru. Uprostřed se zastaví, zamyslí se a pak se nejistě obrátí k Helze)

MIRIAM Tetičko -

HELGA Co je?

MIRIAM Ve škole nás učili, že diktátor Olah chci-
nul jako pes -

HELGA No a?

MIRIAM My jsme ho ale dneska s Judith slyšely -

(Všichni překvapeně pohlédnou na Miriam)

HELGA Co to plácáš?

MOHÉR Co jste slyšely?

MIRIAM Poslouchaly jsme Monte Carlo a měl tam
proslov -

DYKL Jaký proslov?

MIRIAM Říkal, že se už nechce dál schovávat, pro-
tože jeho vlast trpí, a kdyby ho sem někdo pozval,
tak by se prý rád vrátil a pomohl tady udělat pořá-
dek -

ARAM Já se na to vyseru!

HELGA Udělala jsi dobře, Miriam, že jsi mi to řek-
la. Teď ale si jdi pěkně napsat úkoly a už na to
nemysli!

MIRIAM Tak dobrou noc -

OFIR Dobrou noc, Miriam -

(Miriam odejde na galerii)

Zdá se, přátelé, že naše chvíle nadchází. Přístup-
me proto k poslednímu bodu našeho programu,
totiž volbě předsedy Revoluční rady. *(K Mohérovi)*
Nemýlím-li se, plukovníku, máte připraven určitý
návrh -

*(Napjatá pauza, všichni hledí na Mohéra, který si hraje
zamýšleně se svou sklenkou)*

Můžete ho přednést?

*(Pauza; pak Mohér náhle energicky odloží sklenku
a vstane)*

MOHÉR Víte co, přátelé? Přestaňme už konečně
chodit kolem horké kaše! Všichni přece víme, že
existuje jediný člověk, který je schopen tady udě-
lat pořádek, vrátit národ na cestu ukázněné práce
pro vlast, a zajistit mu tak skutečně svobodnou
a skutečně demokratickou budoucnost! Proč si to
tedy nahlas nepřiznat a chlapsky neodhodit zátěž
starých předsudků? Copak to byla, hergot, jeho
vina, že vládnul zrovna v době, která mu ne-
umožňovala vykonat dílo, k němuž je evidentně
předurčen? Když mu po revoluci hodili na hlavu
odpovědnost za kdejaké svinstvo, s kterým neměl
nic společného, a přitom úplně zamlčeli, jak v nej-
těžších letech koloniální nadvlády statečně bojo-
val za její zlidštění, byla to - nezlobte se na mě -
haněbnost! Nezdá se vám, že už je na čase odčinit
tuhle křivdu a postavit toho člověka na místo, kte-
ré mu už dávno morálně náleží? Měli bychom to
udělat tím spíš, že se do jeho přízně teď snaží - jak
víte - narychlo vetřít lidé, kteří do poslední chvíle
sloužili zrádcovské vládě, a teď by najednou chtě-
li, aby jim on zachránil ohrožené pozice a umož-
nil jim za svými zády páchat znova to, co se tu už
jednou jeho jménem páchalo. Vsadím se, že to
jsou přitom titíž, kteří ještě včera na něho kydali
bahno nejhorších pomluv! Vážně, přátelé: jestli
nechceme, aby vůdcovské schopnosti toho člově-

ka byly zneužity proti lidu, proč bychom je rovnou nevyužili v jeho prospěch? Byla by to věru špatná revoluce, kdyby se nedokázala statečně vyrovnat s vlastními dětskými omyly a kdyby nechala hnít někde v exilu nejlepší syny národa, zatímco tady můžou ještě tolik udělat! (*K Aramovi*) Je to tak, cenzorskej?

ARAM Přesně!

OFIR Promiňte, plukovníku, ale domluvili jsme se přece, že navrhnete mne!

MOHÉR Promiňte, majore, ale já si to rozmyslím!

(*Ofir vzrušeně vstane*)

OFIR Vy k tomu mlčíte, přátelé?

(*Rozpačitá pauza; pak se konečně ozve tiše Dykl*)

DYKL Víte, majore, asi bude opravdu lepší, když se toho ujme starý pán, než kdyby – no však víte, co myslím! Aspoň budeme vědět, na čem jsme –

(*Vtom vstoupí levými dveřmi Milena*)

MILENA Promiňte, že ruším, ale pan cenzor má telefon –

ARAM Já? Jak to?

MILENA Volá vás Monte Carlo –

(*Všichni vzrušeně vstanou a pohlédnou na Arama, který hledí vytřeštěně na Milenu. Helga pak rychle vytáhne z kabelky pudřenku a začne se nervózně pudrovat; Ofir si rychle pročesne vlasy, nakrouť knír a upraví uniformu; Dykl vyklepává třesoucí se rukou svou lůlku do popelníku; Mohér vytrhne z pouzdra pistoli a začne ji nabíjet; Milena čeká u otevřených dveří. Vtom se rozlétnou právě dveře a do místnosti vtrhne udýchaný a vzrušený Evil*)

EVIL Už to víte?

HELGA Co?

EVIL Generál Olah žije a má být násilně dosazen k moci. Dnes odpoledne se ta zpráva rozšířila. V ulicích je panika, na náměstí Svornosti je velké sročení, provolávají tam slávu Olahovi a kdosi tam už dokonce vztyčil improvizovanou šibenici pro ministerského předsedu!

EDITH (*volá za scénou*) Cukrouši! Cukrouši!

(*Levými dveřmi vběhne Edith a obejmě Dykla, který se ji pokouší nervózně setřást*)

Cukrouši, pojedem do Paříže, máš volno!

DYKL Jak to?

EDITH Právě hlásili v televizi, že ten tvůj Stein se oběsil ve vězení! Představ si!

(*Dykl odstrčí Edith, která se nechápavě rozhlíží po přítomných*)

EVIL (*zvolá*) Proboha, tak dělejte něco! Přece nebude armáda a policie nečinně přihlížet tomu, co se v naší zemi děje!

(*Mohér zastrčí nabitou pistoli do pouzdra a obrátí se významně k Evilovi*)

MOHÉR Ujišťuji tě, chlapče, že ani armáda, ani policie nečinně přihlížet nebudou! (*K Mileně*) Kde je ten telefon?

MILENA V budoáru milostpaní –

(*Mohér energicky vykročí k levým dveřím; všichni se rozešlou, aby mu uvolnili cestu. Opona padá*)

Konec patnáctého obrazu

Konec hry